

ประกาศการขึ้นทะเบียนมรดกจังหวัดจันทบุรี

ประกาศจังหวัดจันทบุรี เรื่อง การคัดเลือกแหล่งมรดกจังหวัดจันทบุรี

ด้วยจังหวัดจันทบุรี โดยคณะกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมประจำจังหวัดจันทบุรี ได้ดำเนินการคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมให้มีสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงไว้ซึ่งความภาคภูมิใจในความอุดมสมบูรณ์ ความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ และความเจริญรุ่งเรืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในการพิจารณามรดกของชาติ โดยอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ อันจะนำไปสู่หลักเกณฑ์การพิจารณามรดกของชาติต่อไป

จังหวัดจันทบุรี ได้พิจารณาคัดเลือกแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ประเภทย่านชุมชนเก่า ให้เป็นแหล่งมรดกจังหวัดจันทบุรี ดังนี้

๑. ย่านชุมชนเก่าหนองบัว
๒. ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ
๓. ย่านชุมชนเก่าท่าแฉลบ
๔. ย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่
๕. ย่านชุมชนเก่าตลาดพลี
๖. ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง
๗. ย่านชุมชนเก่าตลาดมะขาม

ทั้งนี้ ขอให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันดูแลรักษามรดกจังหวัด เพื่อเป็นสมบัติของชาติ และของจังหวัดจันทบุรีสืบไป

จึงประกาศมาให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายพงษ์พัฒน์ วงศ์ตระกูล)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรี มีย่านชุมชนเก่าจำนวน ๗ ย่าน ได้แก่

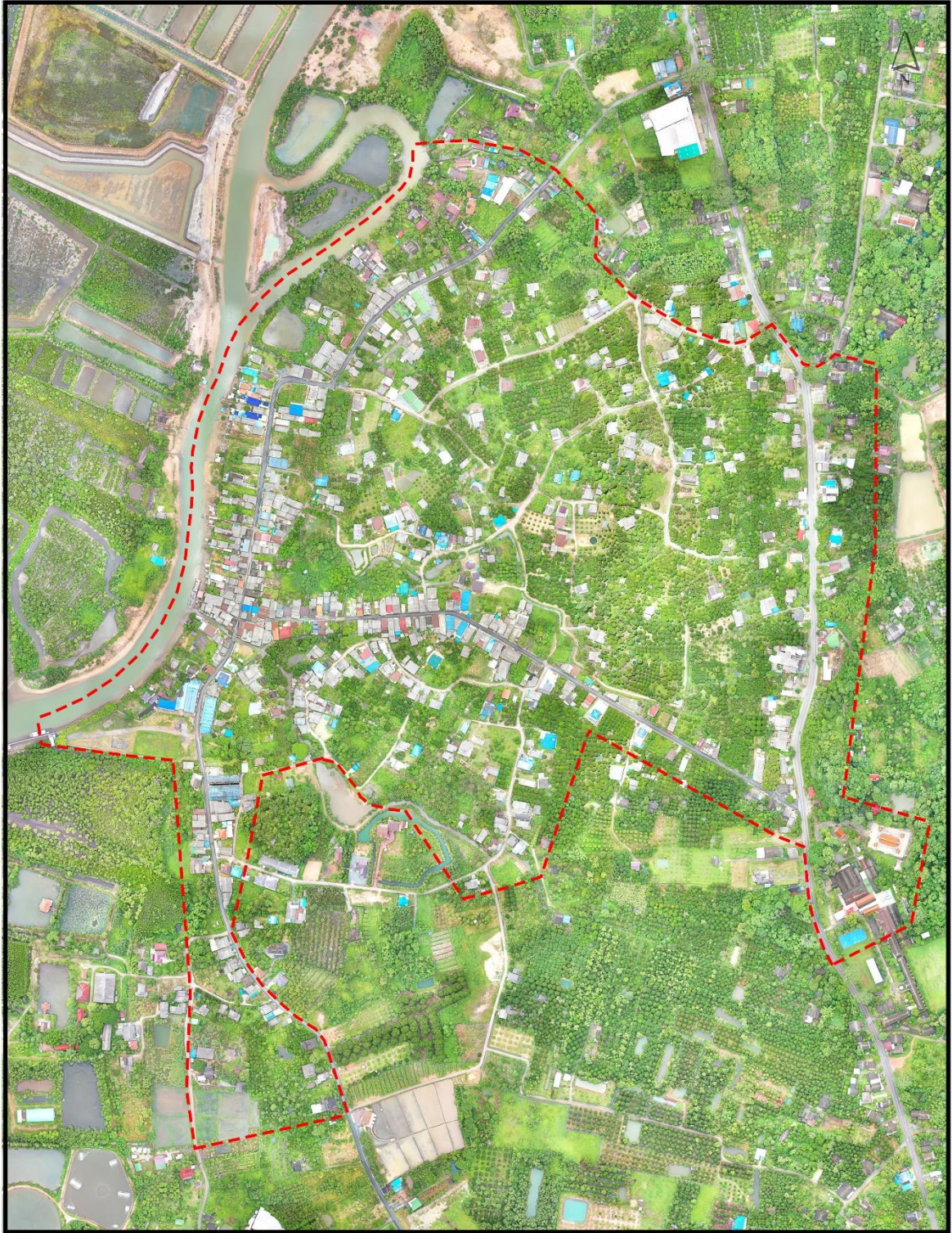
รหัส	ชื่อย่านชุมชนเก่า	ที่ตั้ง	คุณลักษณะ
CNO๒	ย่านชุมชนเก่าหนองบัว	เทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง	ชุมชนริมน้ำ ชุมชนตลาด/การค้า ชุมชนประมง/เกษตร
CNO๓	ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ	เทศบาลตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง	ชุมชนตลาด/การค้า ชุมชนประมง/เกษตร
CNO๔	ย่านชุมชนเก่าท่าแฉลบ	เทศบาลตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง	ชุมชนประมง/เกษตร
CNO๕	ย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่	เทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภوتاใหม่	ชุมชนตลาด/การค้า
CNO๖	ย่านชุมชนเก่าตลาดพลี	เทศบาลตำบลพลี อำเภอแหลมสิงห์	ชุมชนตลาด/การค้า
CNO๗	ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง	เทศบาลเมืองขลุง อำเภอขลุง	ชุมชนตลาด/การค้า
CNO๘	ย่านชุมชนเก่าตลาดมะขาม	เทศบาลตำบลมะขาม อำเภอมะขาม	ชุมชนตลาดการค้า

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๒	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าหนองบัว		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง		
	☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ซากดึกดำบรรพ์ ☐ ป่าไม้/ป่าชุมชน		
	☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า		
	☐ น้ำตก	☐ ภูเขา/ถ้ำ	☐ เกาะ/แก่ง
	☐ ชายทะเล/ชายหาด	☐ ทะเลสาบ/หนอง/บึง/พรุ	☐ ป่าชายเลน
	☐ อื่นๆ (ระบุ)		
	☐ ธรณีสัณฐาน/ภูมิลักษณะธรรมชาติ		
ที่ตั้ง	ชุมชนหนองบัว ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X:๑๐๒๑๖๔๔๔ Y:๑๒.๕๔๓๙๗๘	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลตำบลหนองบัว		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail	๐๓๙-๔๖๐๒๙๘		

แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

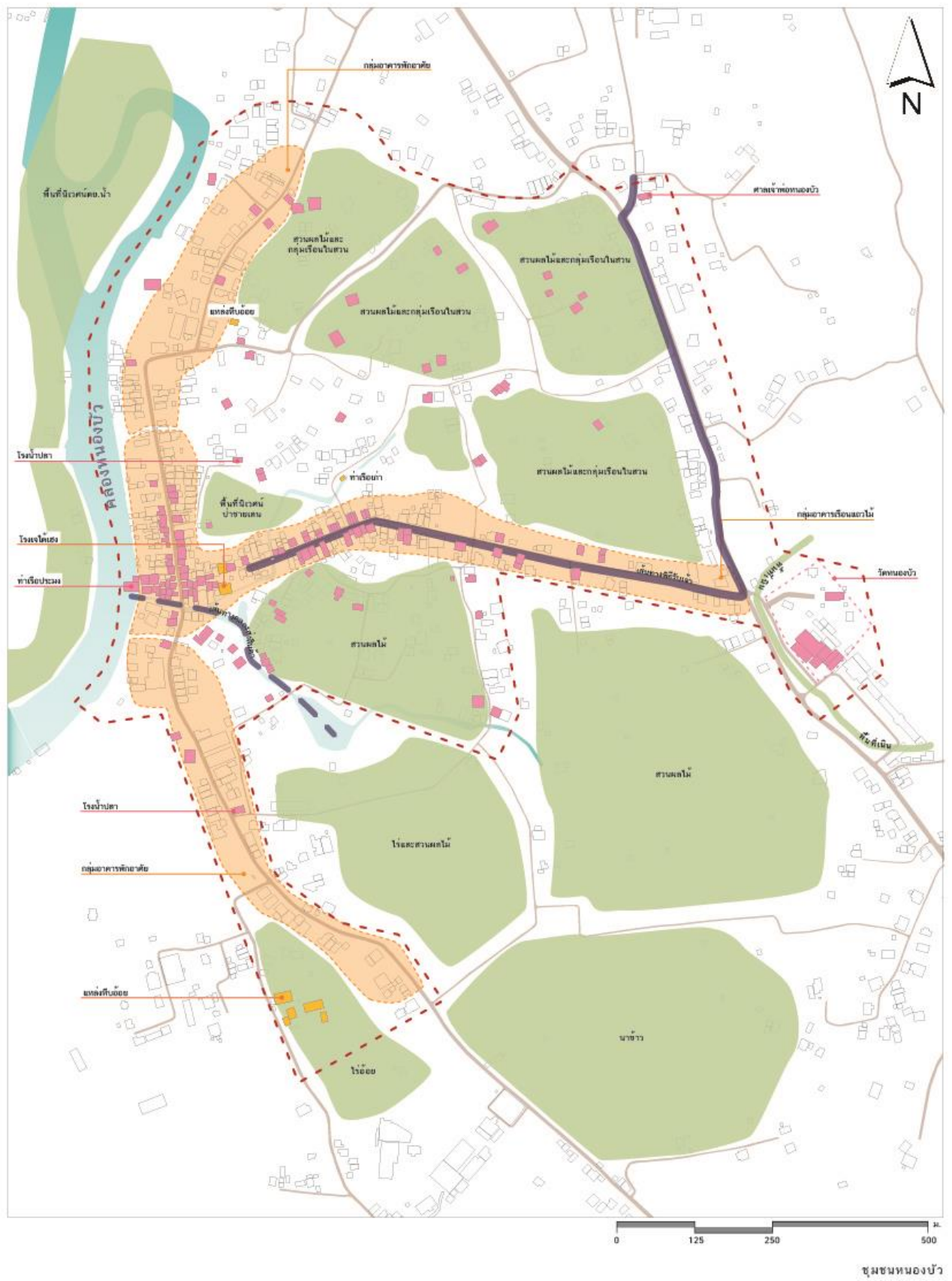

สัญลักษณ์

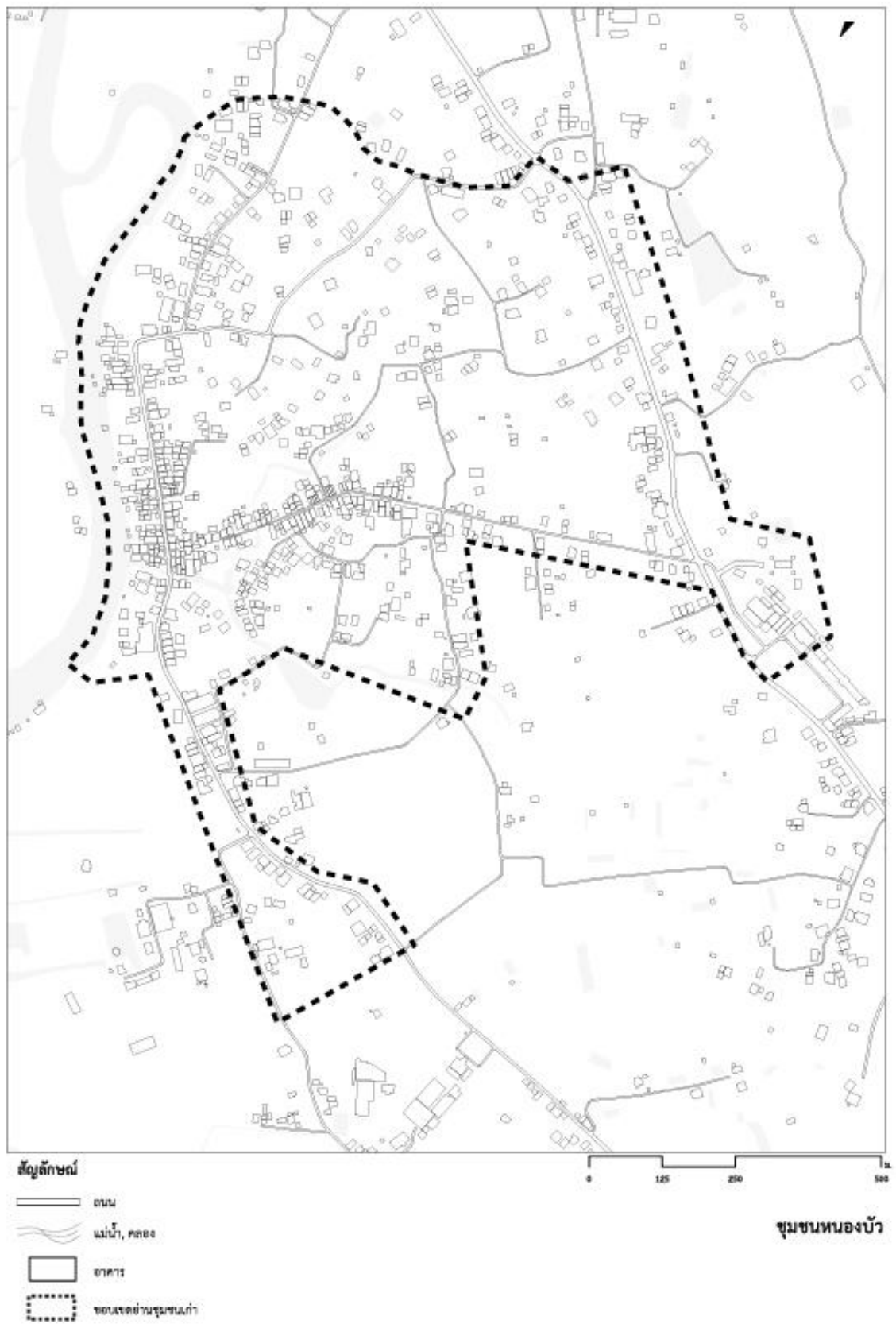
 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนหนองบัว

แผนที่แสดงองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

ชุมชนโบราณหนองบัว นับเป็นชุมชนเก่าแก่แห่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๑๐ กิโลเมตร นักประวัติศาสตร์บางท่านเชื่อว่าในบริเวณนี้มีการตั้งชุมชนมาตั้งแต่น้อยสมัยรัชกาลที่ ๓ ชุมชนเป็นท่าเรือเก่า บ้านเรือนไม่หนาแน่นมาก พื้นที่โดยรอบตลาดเป็นสวนผลไม้และปายาเลน คลองหนองบัวสามารถออกทะเล สู่อ่าวไทยได้ ทำให้ชาวชุมชนหนองบัวประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน คนหนองบัวส่วนใหญ่เป็นชาวจีนที่อพยพมาจากเกาะไหหลำ คนเก่าแก่ในท้องถิ่นเล่าให้ฟังว่า ในอดีตบรรพบุรุษของตนได้นำเรือสำเภามาจากเมืองจินมาลงที่ท่าฉลบก และต่อเรือเล็กมาเพื่อจับจองพื้นที่และตั้งรกรากกันที่นี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

แรกเริ่มเดิมทีชาวบ้านในละแวกนี้มีอาชีพประมงชายฝั่งโดยการวางโพงพาง เมื่อชาวจีนเข้ามาอยู่อาศัยก็ทำการค้าและปลูกผักเป็นอาชีพหลัก ต่อมาราว ๓๐ ปีก่อน ตลาดอัญมณีในจังหวัดจันทบุรีมีความรุ่งเรือง ชาวหนองบัวจึงหันไปประกอบอาชีพทำเหมืองพลอย

หลายคนร่ำรวยจากการค้าพลอยจึงทำเป็นธุรกิจแบบเต็มตัว ทำให้ที่นี้กลายเป็นแหล่งโกลน และเจียรไนพลอยอีกแห่งหนึ่งของจันทบุรีมาจวบจนถึงปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ชุมชนหนองบัวยังเป็นแหล่งเพาะปลูกผลไม้ มีทั้งสวนเงาะ มังคุด ทุเรียน และยังมีทุเรียนที่แปรรูปแล้วจำหน่ายอย่างแพร่หลาย เช่น ทุเรียนกวน ทุเรียนทอด นอกจากนี้ยังมีการฟื้นฟูตลาด วิถีชีวิตและสินค้าชุมชนดั้งเดิม เช่น น้ำปลา ขนมห่อต่างๆ จนเป็นที่รู้จักกันในนามชุมชนขนมแปลก

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- อาคารตลาดหนองบัว
- ท่าเรือ
- โรงเจใต้เฮง (พ.ศ.2446)
- บ้านไม้และเรือนแถวไม้โบราณเรียงรายตามแนวถนนริมน้ำ

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- ประเพณีตามวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ โดยเฉพาะการเซ่นไหว้ตามประเพณีจีน
- การทำน้ำปลา และอาหารทะเลแห้งต่างๆ
- อาหารโบราณ ทั้งประเภทขนม เช่น เมี่ยงคำ ขนมแดงา มะพร้าวคลุกฝุ่น ช่อม่วง ตังเม น้ำอ้อย ข้าวเหนียวหัวหงอก ลำเต็ย กะละแม ข้าวเหนียวแดง ขนมจ่าง มะตูมเชื่อม มะกอกเชื่อม มะพร้าวคั่ว ขนมตะไลน้ำอ้อย บัวลอยฟักทองไข่เค็ม ลูกจากลอยแก้ว ขนมตะลุ่ม ขนมหัวล้าน ขนมเกสรชมพู ทองม้วนสด ข้าวเหนียวเผือกนึ่ง ถั่วแปบ ขนมต้ม ขนมควยลิง ขนมติดคอ ถั่วแปบ ขนมต้มขนมไข่นกกระสา ขนมตังก้วย มะปัดเชื่อม ขนมติดคอ ข้าวเหนียวเหลือง น้ำสมุนไพรต่างๆ และประเภทอาหารคาว เช่น หมูชะมวงแห้ง หมี่กรอบโบราณ อาหารทะเลสด-แห้ง หมูย่างชะมวง ฮ้อยจ้อ ขนมจีบ ทอดมันย่าง

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะธรรมชาติ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและการพัฒนาของพื้นแผ่นดิน น้ำ จืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ชุมชนโบราณหนองบัว เป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีการรักษาและฟื้นฟูวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชุมชนไว้ได้อย่างดียิ่งคงแสดงให้เห็นถึงวิถีชุมชนดั้งเดิม ทั้งการทำประมง ตลาดสด อาหาร การทำน้ำปลา อาหารทะเลแห้ง เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆรวมถึงสถาปัตยกรรมท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนที่สืบทอดมาตั้งแต่อดีต			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์รวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ชุมชนหนองบัวเป็นชุมชนขนาดเล็กที่ยังคงมีความสมบูรณ์ทั้งด้านกายภาพ และวิถีชีวิต ที่ยังคงเป็นเช่นในอดีตอาคารบ้านเรือนโบราณยังมีให้เห็นอย่างชัดเจนตลอดแนวถนน ยังมีตลาดจำหน่ายอาหารทะเลที่ชาวประมงนำมาขาย มีการทำน้ำปลาไว้บริโภคเอง และยังคงปฏิบัติประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่ในอดีต			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ชุมชนหนองบัวมีบ้านเรือนโบราณที่มีลักษณะผสมผสาน ระหว่างองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมจีนและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมตะวันตก บ้านเรือนเหล่านี้ยังคงได้รับการดูแลรักษา ใช้งานในภาพรวมชุมชนยังคงรักษาบรรยากาศของความเป็นชุมชนเก่าได้ค่อนข้างมาก

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม			
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ชุมชนหนองบัว ได้รับการฟื้นฟู และส่งเสริมการท่องเที่ยวในช่วงหลายปีที่ผ่านมาจนเป็นที่รู้จักในฐานะที่เป็นชุมชนขนมแปลก ชุมชนมีการรวมกลุ่มจัดการกิจกรรมของตลาด จัดการระเบียบในพื้นที่ และร่วมกันฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชน ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงในการเข้ามาของนักลงทุนภายนอก และการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินในบริเวณใกล้เคียง

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- บูรณาการการระบุดูแลชุมชนกำหนดร่วมกับแผนงานการพัฒนาเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง
- สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างชุมชน เทศบาล และภาคเอกชนในการร่วมตัดสินใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนเก่า
- สร้างมาตรการด้านแรงจูงใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนกำหนด เช่น การให้รางวัลการอนุรักษ์ นำไปสู่กลไกด้านการเงิน
- สร้างกลไกการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการให้ความรู้ข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม การจัดทำฐานข้อมูลและคู่มือการอนุรักษ์
- ส่งเสริมการสร้างเครื่องมือและมาตรการในการอนุรักษ์ทั้งในด้านกฎหมายข้อกำหนด ควบคู่กับข้อตกลงร่วมของชุมชน

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลย์วัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๓	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง ☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ซากดึกดำบรรพ์ ☐ ป่าไม้/ป่าชุมชน ☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ☐ เกาะ/แก่ง ☐ น้ำตก ☐ ภูเขา/ถ้ำ ☐ ทะเลสาบ/หนอง/บึง/พรุ ☐ ป่าชายเลน ☐ ชายทะเล/ชายหาด ☐ อื่นๆ (ระบุ) ☐ ธรณีสัณฐาน/ภูมิทัศน์ธรรมชาติ		
ที่ตั้ง	ตลาดบางกะจะ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X: ๑๐๒.๐๕๒๗๑๕ Y: ๑๒.๕๘๓๖๔๕	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลตำบลบางกะจะ		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail	๐๓๙-๓๙๑๕๑๖		

แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

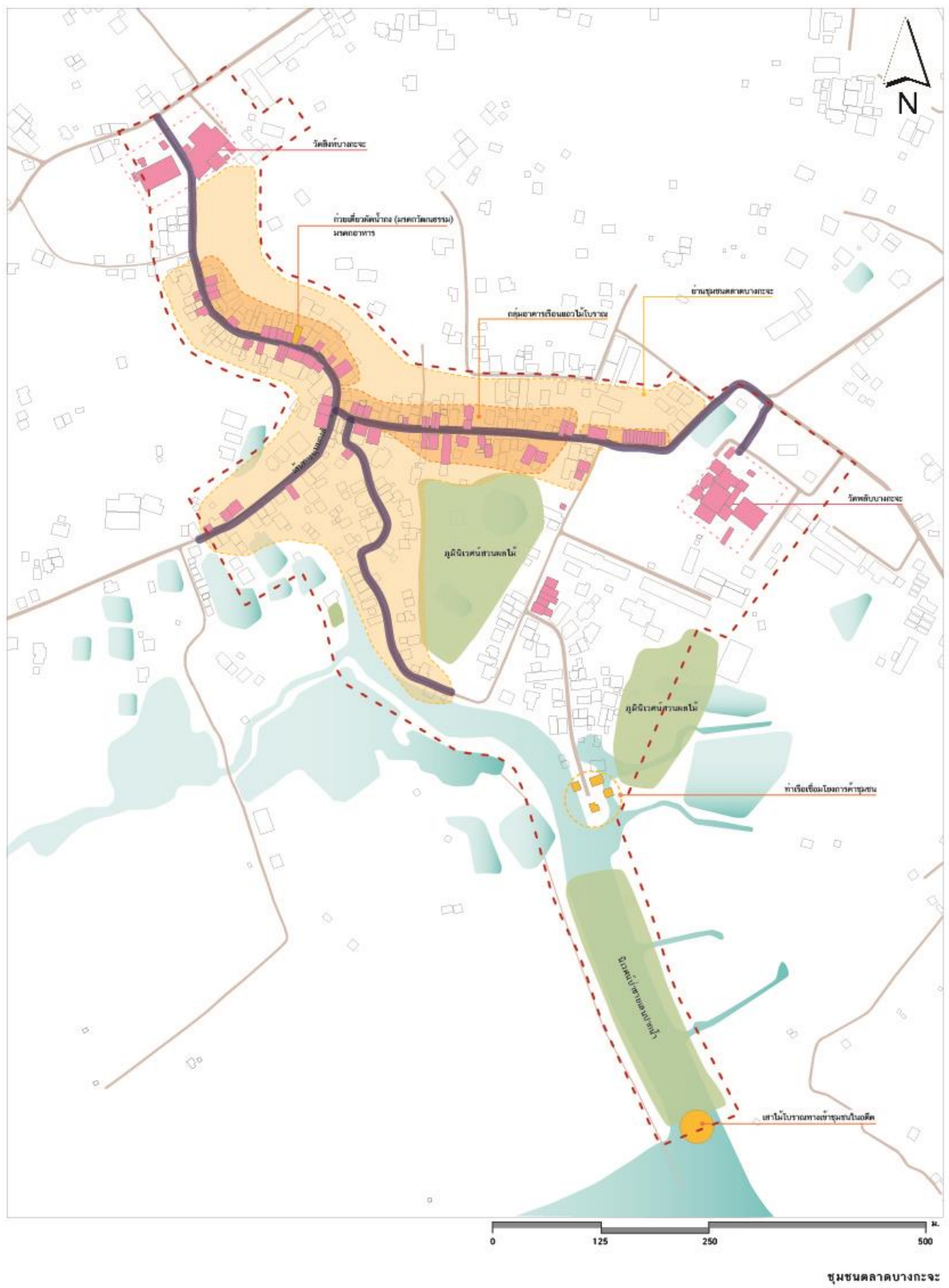

สัญลักษณ์

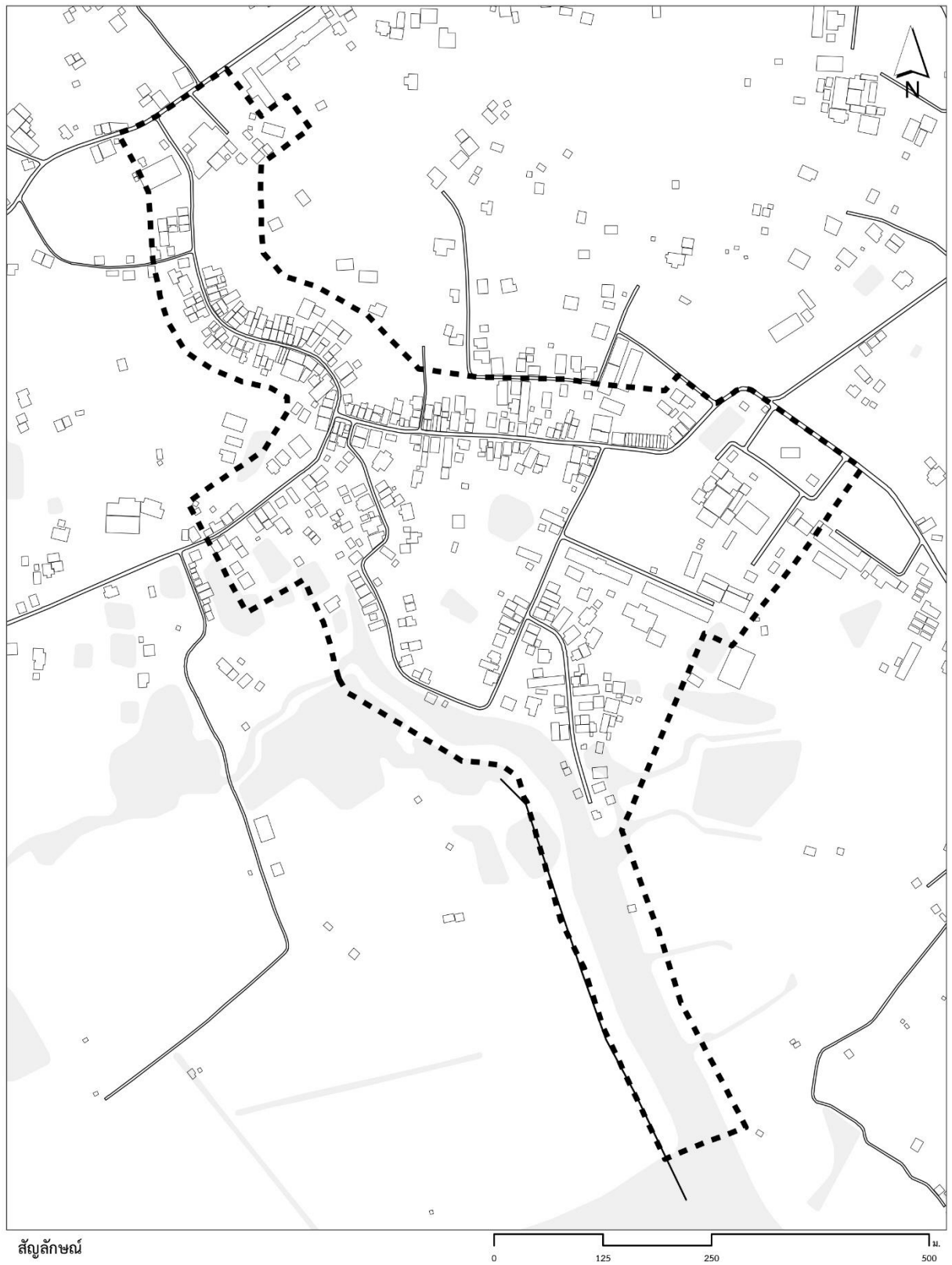
 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดบางกะจะ

แผนที่แสดงองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

สัญลักษณ์

ถนน

แม่น้ำ, คลอง

อาคาร

ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดบางกะจะ

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ เป็นชุมชนเก่าแก่นับร้อยปี เป็นเรือนแถวตั้งเรียงรายอยู่สองฝั่งของแม่น้ำจันทบุรี จำหน่ายสินค้า เบ็ดเตล็ด อาหาร และสินค้าหายาก "บางกะจะ" ถือเป็นดินแดนแห่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของไทย ก่อน พ.ศ.2300 บางกะจะเป็นถิ่นที่ชาวจีนแต่จิวมาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่ เป็นชุมชนบนที่ลาดไหล่เขาติดต่อกับแม่น้ำลำคลองอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และมีพลอยที่มีชื่อเสียง คือ พลอยบุษราคัม เขียวไพลินและพลอยสตาร์

ปี พ.ศ.2309 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (ขณะนั้นเป็น พระยาวชิรปราการ) ได้รวบรวมทหารไทยจำนวนหนึ่งตีฝ่าทหารพม่าที่ล้อมกรุงศรีอยุธยา ผ่านมาทางระยองมุ่งสู่จันทบุรี และได้หยุดประทับพักแรมที่บ้านบางกะจะหัวแขวน (ปัจจุบันคือ ต.บางกะจะและ ต.พลอยแขวน แต่เดิมขึ้นกับ อ.ท่าใหม่) ก่อนที่จะยกทัพเข้าตีเมืองจันทบุรี พระองค์และบรรดาทหารได้รับการประพรมน้ำพระพุทธมนต์และรับการถวายพระยอตรงจากเจ้าอาวาสวัดพลับ

ความสำคัญทางประวัติศาสตร์อีกเหตุการณ์หนึ่งของบางกะจะ คือ เมื่อ พ.ศ.2377 บางกะจะเคยเป็น "เมืองจันทบุรี"มาก่อน กล่าวคือ ในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยเกิดพิพาทกับญวนเนื่องจากเจ้าอนุวงศ์ผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ เอาใจออกห่างจากไทยไปสวามิภักดิ์กับญวน การทำสงครามในครั้งนั้น ใช้กองทัพบกและกองทัพเรือเมืองจันทบุรีเป็นเมืองชายทะเลทางทิศตะวันออกอยู่ใกล้กับญวน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเกรงว่าญวนจะมายึดเอาเมืองจันทบุรีเป็นที่มั่นเพื่อทำการต่อสู้กับไทยและเมืองจันทบุรีในขณะนั้นตั้งอยู่ในที่ลุ่มไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นฐานทัพต่อสู้กับญวนฉะนั้นจึงได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ บุนนาค) เป็นแม่กองออกมาสร้างป้อมค่ายและเมืองขึ้นใหม่ที่บ้านเนินวง ตำบลบางกะจะ ตำบลที่จะสร้างเมืองใหม่ตั้งอยู่ในที่สูงอยู่ห่างจากเมืองเดิม ไปทางทิศตะวันตกประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นชัยภูมิดี เหมาะแก่การสร้างฐานทัพต่อสู้ข้าศึก ลักษณะของเมืองที่สร้างมีกำแพงสร้างด้วยศิลา ป้อมคู ประตู 4 ทิศ เป็นรูปสี่เหลี่ยม กว้างประมาณ 14 เส้น ยาว 15 เส้น มีปืนใหญ่ตั้งเรียงรายอยู่ตามช่องไบเสมา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2377 ภายในเมืองได้สร้างศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ดังปรากฏอยู่ในวัดโยธานิมิตว่า ได้ฝังอาหารหลักเมืองที่บ้านเนินวง ณ วันเสาร์ ขึ้น 11 ค่ำ เดือน ๔ ปีมะแม จุลศักราช 1197 คลังเก็บอาวุธกระสุนปืนใหญ่ และคลังดินปืนกับทั้งสร้างวัดชื่อ " วัดโยธานิมิต " ขึ้นภายในเมืองใหม่นั้นด้วย

เมื่อได้สร้างเมืองใหม่ขึ้นที่บ้านเนินวงแล้ว รัฐบาลไทยในสมัยนั้นได้ส่งย้ายเมืองจันทบุรีจากที่บ้านลุ่มไปอยู่ที่เมืองใหม่และมีความปรารถนาที่จะให้ประชาชนอพยพจากเมืองเก่าที่ตั้งเป็นจังหวัดในปัจจุบันไปอยู่ที่เมืองใหม่ด้วย แต่เนื่องด้วยตัวเมืองใหม่อยู่บนที่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 30 เมตรและตั้งอยู่ห่างจากคลองน้ำใสซึ่งเป็นคลองน้ำจืดประมาณ 1 กิโลเมตร ไม่สะดวกแก่ประชาชนในเรื่องน้ำใช้ ประชาชนจึงไม่สมัครใจอยู่ คงอยู่ที่เมืองเก่าเป็นส่วนมาก พวกที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานก็มีแต่ข้าราชการ ปัจจุบันยังมีบุตรหลานของข้าราชการสมัยนั้นตั้งเคหสถานอยู่ที่บ้านท่าเนียบ (อยู่ในบริเวณบ้านเนินวง) ในเมืองใหม่มาจนทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อญวนตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศส สงครามระหว่างไทยกับญวนจึงสงบลง เมืองใหม่ก็ไม่ได้มีความสำคัญอะไรที่ประชาชนจะต้องอพยพไปอยู่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้ราษฎรเลือกอยู่ได้ตามความสมัครใจ ยกเว้นจวนเจ้าเมืองยังคงอยู่บ้านเนินวงจนกระทั่งรัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายตัวเมืองกลับไปตั้งอยู่ที่บ้านลุ่มตามเดิม ปัจจุบันบริเวณค่ายเนินวงเป็นที่ตั้งของ "สำนักงานโบราณคดีได้นำน้ำ" และ "พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพานิชย์นาวี"

นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2419 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เคยเสด็จประพาสบางกะจะ ซึ่งพระองค์ได้พระราชนิพนธ์ถึงสภาพความเป็นชุมชนการค้าของชาวจีนในบางกะไว้ว่า

“.....เวลา 2 โมงครึ่ง เลี้ยวแหลมมาเห็นเขา พลอยแขวนสนัดทีเดียว.....3 โมง 15 นาที มาเห็นเรือประมง ซึ่งท่านกรมเจ้าท่าจอดอยู่ที่ท่าเสาธง ที่ริมฝั่งมีเสาหงส์อยู่ข้าง ซ้ายมือ แล้วเข้าคลองบางกะจะข้างฝั่งตะวันออก มีศาลเจ้าและศาลาอยู่ข้างซ้ายมือ ต่อมาขึ้นมีโรงเรือนประมาณ 20-30 หลัง เรือเราจอดที่ตะพานหน้าพลับพลาเห็นพระยาจันทบุรีมาคอยรับอยู่ เราขึ้นนั่งพักบนพลับพลา.....เราขึ้นม้าพิรุณร์มีออกเดินมา ตามทาง หลานขึ้นม้าถือดาบเรามาด้วย เห็นเป็นโรงเงิน เป็นร้านขายของทั้ง 2 ข้าง มากหลายสิบโรง แต่เห็นเป็นฝापุนอยู่โรงหนึ่งทางคดไปคดมา 3ทบ 4 ทบ จึงหมดโรง แต่เราเห็นคนที่ยืนตามโรงนั้นเป็นจีน แทบทั้งนั้นไม่ใคร่เห็นมีไทยเว้นแต่ผู้หญิง เมื่อต่อมานั้นเป็นเนินต้องขึ้นทางสูงเหมือนขึ้นเขาหน้อยหนึ่ง เมื่อถึงที่ราบคราวนี้เรา เห็นตึกจริงๆ เป็นแก่งเงิน ศาลเจ้าอยู่ 2 หลังมีโรงจั่วและโรงใกล้เคียงหลายโรงอยู่ข้างขวามือ.....”

ด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ทำให้ บ้านบางกะจะมีประวัติศาสตร์ของการตั้งถิ่นฐานของชาวจีนอพยพพร้อมกับท่าแฉลบและตลาดหนองบัว ในบางกะจะยังพบหลักฐานฮวงซุ้ยของชาวจีนที่บริเวณวัดสิงห์อีกด้วย บ้านบางกะจะมีสินค้าที่ขึ้นชื่ออยู่ 2 ชนิด คือ เสื่อกก และพลอย นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาหารทะเล และผลไม้ด้วย ย่านบางกะจะยังเป็นแหล่งอาหารที่เป็นที่รู้จัก เช่น กว๋ยเตี่ยวผัดน้ำกุ่ม ยายลั้ง

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- อาคารแถวไม้โบราณทั้งแบบชั้นเดียวและสองชั้น
- ศาลเจ้าพ่อฮุกโจ้ว หัวตลาดบางกะจะ

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- การเจียรไนพลอย
- เทศกาลประเพณีของชาวจีน โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า เช่น เทศกาลเทกระจาด
- อาหารท้องถิ่น เช่น กว๋ยเตี่ยวผัดน้ำกุ่ม ข้าวเกรียบอ่อน

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะวรรณ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและการพัฒนาของพื้นแผ่นดิน น้ำ จืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ เป็นชุมชนเก่าแก่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพัฒนาการของจังหวัดจันทบุรีที่มีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งรกรากและพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนการค้า แลกเปลี่ยนสินค้ากับพื้นที่อื่นจันทบุรีมีความเจริญทางเศรษฐกิจดังเช่นในปัจจุบัน			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์รวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ เป็นชุมชนการค้า มีอาคารเรือนแถวไม้ที่ยังคงหลงเหลือมาถึงปัจจุบัน ในภาพรวมของตลาดบางกะจะถือว่ามรดกประกอบเช่นในอดีตค่อนข้างสมบูรณ์			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ มีอาคารแถวไม้โบราณเป็นองค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ บางส่วนความเปลี่ยนแปลงจากการใช้งาน นอกจากนี้ยังมีการรักษาวัฒนธรรม ประเพณีสำคัญไว้ เช่น เทศกาลเทกระจาด ในภาพรวมถือว่ามีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตไม่มากนัก

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดบางกะจะ เป็นชุมชนขนาดเล็ก มีความเปลี่ยนแปลงค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพบางส่วนอยู่ในสภาพทรุดโทรม ขาดการดูแลรักษา

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- สนับสนุนการจัดทำศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนและกิจกรรมส่งเสริมอัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะมรดกด้านวัฒนธรรม
- สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับย่านชุมชนเก่าอื่นๆ ทั้งที่สอดคล้องกับเทศกาลในปัจจุบันและกิจกรรมเฉพาะ
- ประสานเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการสร้างสรรค์ การแปลความหมายสถานที่และความทรงจำ(Reinterpretation) เพื่อขับเน้นเอกลักษณ์ให้โดดเด่นมากขึ้น

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๔	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าท่าแฉลบ		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง		
	☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ซากดึกดำบรรพ์ ☐ ป่าไม้/ป่าชุมชน		
	☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า		
	☐ น้ำตก ☐ ภูเขา/ถ้ำ ☐ เกาะ/แก่ง		
	☐ ชายทะเล/ชายหาด ☐ ทะเลสาบ/หนอง/บึง/พรุ ☐ ป่าชายเลน		
	☐ อื่นๆ (ระบุ)		
☐ ธรณีสัณฐาน/ภูมิลักษณะธรรมชาติ			
ที่ตั้ง	ชุมชนท่าแฉลบ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X: ๑๐๒.๐๕๖๓๓๘ Y: ๑๒.๕๓๕๔๔๗	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลตำบลบางกะจะ		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail	๐๓๙-๓๙๑๕๑๖		

แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

สัญลักษณ์

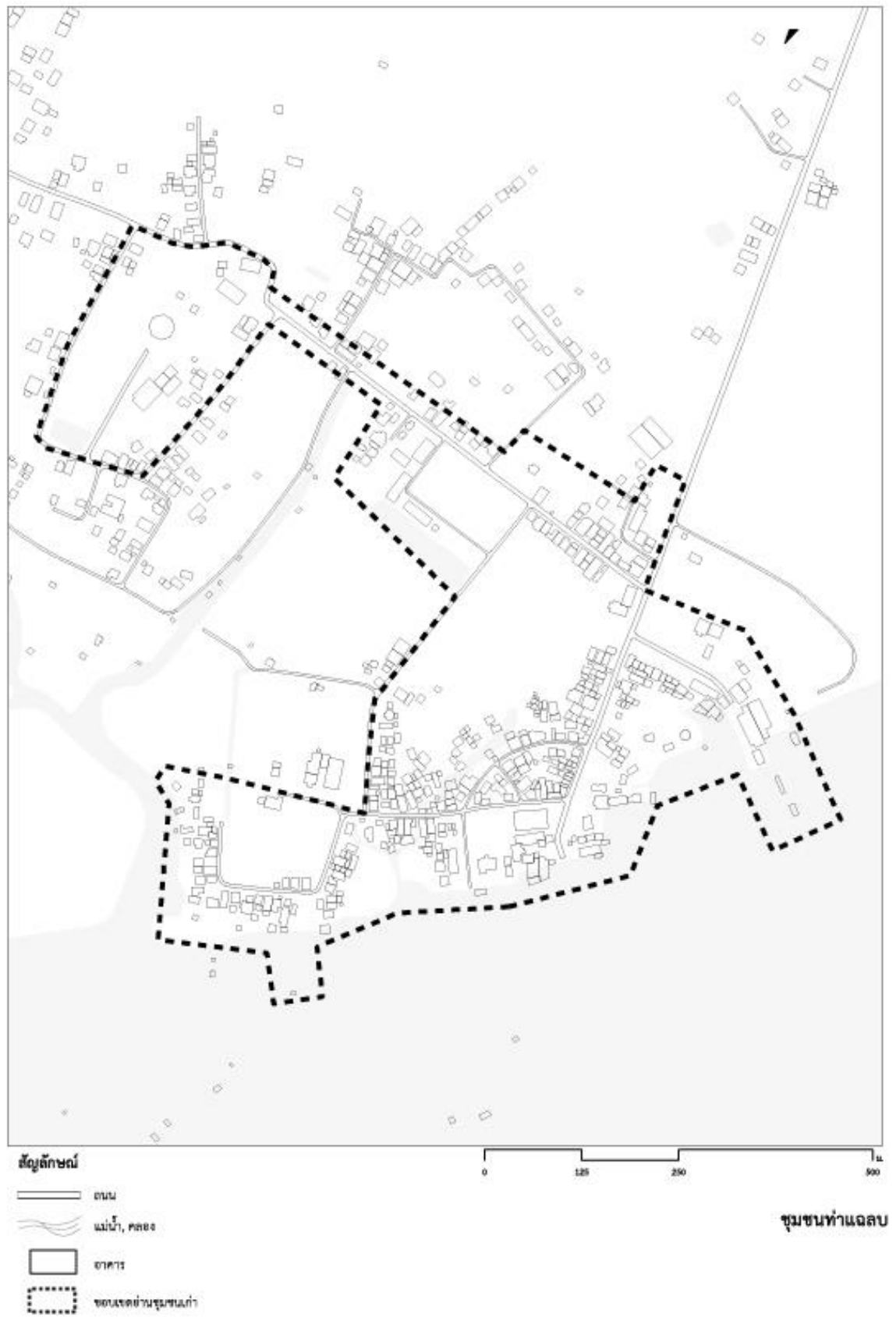
 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนท่าฉลอบ

แผนที่แสดงองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

บ้านท่าแฉลบ ปัจจุบันอยู่ในเขตเทศบาลบางกะจะ เป็นชุมชนตั้งแต่สมัย ร.3 แต่การเข้าถึงยากลำบาก ต่อมามีการตัดถนนเมื่อ พ.ศ 2462 และมีท่าเรือเพื่อขนส่งเข้ากรุงเทพฯ และไปเวียงจันทน์ เป็นท่าเรือที่เรือขนาดใหญ่สามารถเทียบท่าได้ ทำให้มีความเจริญมากขึ้น ตามลำดับ ชุมชนท่าแฉลบเป็นย่านชุมชนประมงบริเวณท่าเรือเก่า เป็นชุมชนตั้งอยู่ที่ฝั่งขวาของแม่น้ำจันทบุรี และที่นี่ยังเป็นรอยต่อของแม่น้ำอีกสองสาย คือ ทางทิศตะวันออกได้เชื่อมกับแม่น้ำแม่ น้ำเวฬุของอำเภอขลุง แล้วไหลออกทะเลที่บ้านเกาะจิก (ปากน้ำเวฬุ) และทางทิศตะวันตกได้เชื่อมต่อกับแม่น้ำวังโดนตของอำเภอท่าใหม่ ไหลออกทะเลที่บ้านน้ำแฉมหนู ในอดีตเป็นเมืองท่าสำคัญของจันทบุรี ซึ่งหม่อมเจ้าสุทธิดิเดช ดำริให้สร้าง (พ.ศ.2462) เพื่อใช้เป็นท่าเรือขนส่งสินค้าทางเรือไปยังพระนคร (กรุงเทพฯ) และไซ่ง่อน (เวียงจันทน์) สินค้าที่สำคัญคือ ผลไม้ และพริกไทยท่าเรือที่ใช้อยู่เห็นได้อยู่ในปัจจุบัน

ท่าแฉลบเกิดจากการพัฒนาเมืองในช่วงปี พ.ศ.2462 ร่วมสมัยกับอีกหลายพื้นที่ในจันทบุรี มีคนญวนอาศัยอยู่พอสมควร ซึ่งปัจจุบันยังปรากฏมีชุมชนชาวคริสต์ มีวัดธรรมาสันนิกบุญเปโตร ท่าแฉลบ หรือวัดคาทอลิกท่าแฉลบ เป็นศูนย์กลาง โดยกลุ่มชุมชนชาวญวนในจันทบุรีเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย จากประวัติวัดคาทอลิกจันทบุรี ระบุว่าพระสังฆราชซังปอง เดอ ชิเซ ให้บาทหลวงเอ็ดเดินทางมาดูแลคาทอลิก ชาวญวนซึ่งอพยพหนีภัยการบีบคั้นทางศาสนาในญวนเข้ามาอยู่ ในจันทบุรีหลายสิบปี ก่อนที่บาทหลวงเอ็ดเดินทางมาถึงในปี พ.ศ.2254 (สมัยพระเจ้าท้ายสระ) พบว่าขณะนั้นจันทบุรีมีคาทอลิกชาวญวนจำนวนประมาณ 130 คน บาทหลวงเอ็ดเดิน ได้สร้างโบสถ์หลังเล็ก ๆ ขึ้น ต่อมาได้มีการย้ายอีก 3 ครั้ง จนมาตั้งอยู่ในบริเวณปัจจุบัน จากนั้นชุมชนชาวญวนคริสต์ก็ค่อย ๆ ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีโบสถ์เป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นศูนย์รวมจิตใจต่อมาเมื่อชุมชนญวนแถบริมแม่น้ำจันทบุรีไม่สามารถขยายเขตออกไปได้อีกจึงได้แยกไปตั้งในถิ่นอื่น เช่น อำเภอขลุง อำเภอท่าใหม่ และบ้านท่าแฉลบ

ชุมชนท่าแฉลบตั้งอยู่บนพื้นที่ลาดไหล่เขาและแม่น้ำลำคลองที่อุดม สมบูรณ์ตรงบริเวณชายฝั่งทะเลและบริเวณถนนจันทบุรี-ท่าแฉลบ โดยเฉพาะบริเวณโดยรอบ ของถนนแปรมาประชาและเส้นทางหลวงหมายเลข 3146 ประชาชนดั้งเดิมเป็นคนไทยแท้ๆ และ บางส่วนเป็นชาวจีนที่อพยพเข้ามา ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของแพหอย แหล่งรวมอาหารทะเล และ ร้านอาหารทะเล ชุมชนมีการปรับตัวมาดำเนินกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยว โดยมีการล่องเรือชมวิถีชีวิตชาวประมงในช่วงเย็น สัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชุมชน ชมการเลี้ยงหอยนางรมด้วยการวิจัยของชาวบ้าน ชมการเลี้ยงปลาเก่า และ ปลากระพงในกระชัง นอกจากนั้นยังสามารถทดลองทำประมงพื้นบ้านด้วยตัวเอง เช่น วางลอบ วางอวน หาดหอย หรือดำน้ำชมปะการัง

นอกจากนี้ท่าแฉลบบังคับที่ตั้งถิ่นฐานของชาวญวน มีกลุ่มทอเสื่อจันทบุรีที่สืบทอดงานฝีมือกันมาอย่างยาวนาน ซึ่งเชื่อว่ามีต้นกำเนิดการทำเสื่อจากชาวญวนริมแม่น้ำจันทบุรีบริเวณตลาดหนองบัว ปัจจุบันได้จัดตั้งเป็น วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเสื่อบ้านท่าแฉลบ กลายเป็นศูนย์กลางของคนในชุมชนโดยรอบ จำหน่ายสินค้าหัตถกรรมจากกกที่มีการปลูกในท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์มีการออกแบบ และผลิตโดยคนในชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการรับสินค้าจากคนในกลุ่มที่ผลิตขึ้นเพื่อจัดจำหน่าย และเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้ให้บุคคลทั่วไปและสถานศึกษาเข้ามาเรียนรู้การทอเสื่อกรก พร้อมพัฒนารูปแบบสินค้าร่วมกับสถาบันการศึกษา เพื่อต่อยอดผลิตภัณฑ์ และส่งประกวดแข่งขันนวัตกรรม

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- วัดวิเวการาม
- วัดธรรมาสันนิกบุญเปโตร ท่าแฉลบ
- ท่าเรือเก่า
- บ้านไม้ชาวประมงพื้นบ้าน

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- การทอเสื่อกรก (เสื่อจันทบุรี)

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะธรรมชาติ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและการพัฒนาของพื้นแผ่นดิน น้ำ จืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ชุมชนท่าฉลอมเป็นย่านชุมชนประมงบริเวณท่าเรือเก่า เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของการอพยพเข้ามาของชาวยวน ซึ่งนำทักษะการทอเสื่อที่ต่อมาเป็นที่รู้จักในชื่อเสื่อจันทบูร นอกเหนือไปจากสินค้าประมง อาหารทะเลแล้ว ปัจจุบันเสื่อจันทบูรยังเป็นสินค้าเอกลักษณ์สำคัญของท่าฉลอมด้วย			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์รวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ชุมชนท่าฉลอม เป็นชุมชนประมง ที่ตั้งถิ่นฐาน ปลูกบ้านเรือนอยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ป่าชายเลน สภาพโดยรวมยังคงมีองค์ประกอบดังเช่นในอดีตค่อนข้างมาก ทั้งทางกายภาพและวิถีชีวิต			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ชุมชนท่าฉลอม เป็นชุมชนประมงขนาดเล็ก สภาพโดยรวมมีความเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตค่อนข้างน้อย ทั้งทางด้านกายภาพและวิถีชีวิต ชุมชนยังคงบรรยายภาพชุมชนประมงพื้นบ้านที่อยู่ร่วมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม			
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ชุมชนท่าฉลอม เป็นชุมชนประมง ที่ยังคงมีองค์ประกอบดั้งเดิมในอดีตค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามการเติบโตของกิจกรรมการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมาทำให้มีรีสอร์ทและร้านอาหารเพิ่มขึ้นในท่าฉลอมหลายแห่ง จึงควรมีการวางแผนการเติบโตของการลงทุนในกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างเหมาะสม

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- สนับสนุนการจัดทำศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนและกิจกรรมส่งเสริมอัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะมรดกด้านวัฒนธรรม
- สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับย่านชุมชนเก่าอื่นๆ ทั้งที่สอดคล้องกับเทศกาลในปัจจุบันและกิจกรรมเฉพาะ
- ประสานเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการสร้างสรรค์ การแปลความหมายสถานที่และความทรงจำ(Reinterpretation) เพื่อขับเน้นเอกลักษณ์ให้โดดเด่นมากขึ้น

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนาฯ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๕	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง ☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ชากดึกดำบรรพ์ ☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ☐ เกาะ/แก่ง ☐ น้ำตก ☐ ภูเขา/ถ้ำ ☐ ป่าชายเลน ☐ ชายทะเล/ชายหาด ☐ อื่นๆ (ระบุ) ☐ ธรณีสัณฐาน/ภูมิลักษณะธรรมชาติ		
ที่ตั้ง	ตลาดท่าใหม่ ตำบลท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X: ๑๐๒.๐๐๙๐๕๔ Y: ๑๒.๖๒๑๙๓๖	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลเมืองท่าใหม่		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลเมืองท่าใหม่ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail	๐๓๙-๔๓๑๕๐๒		

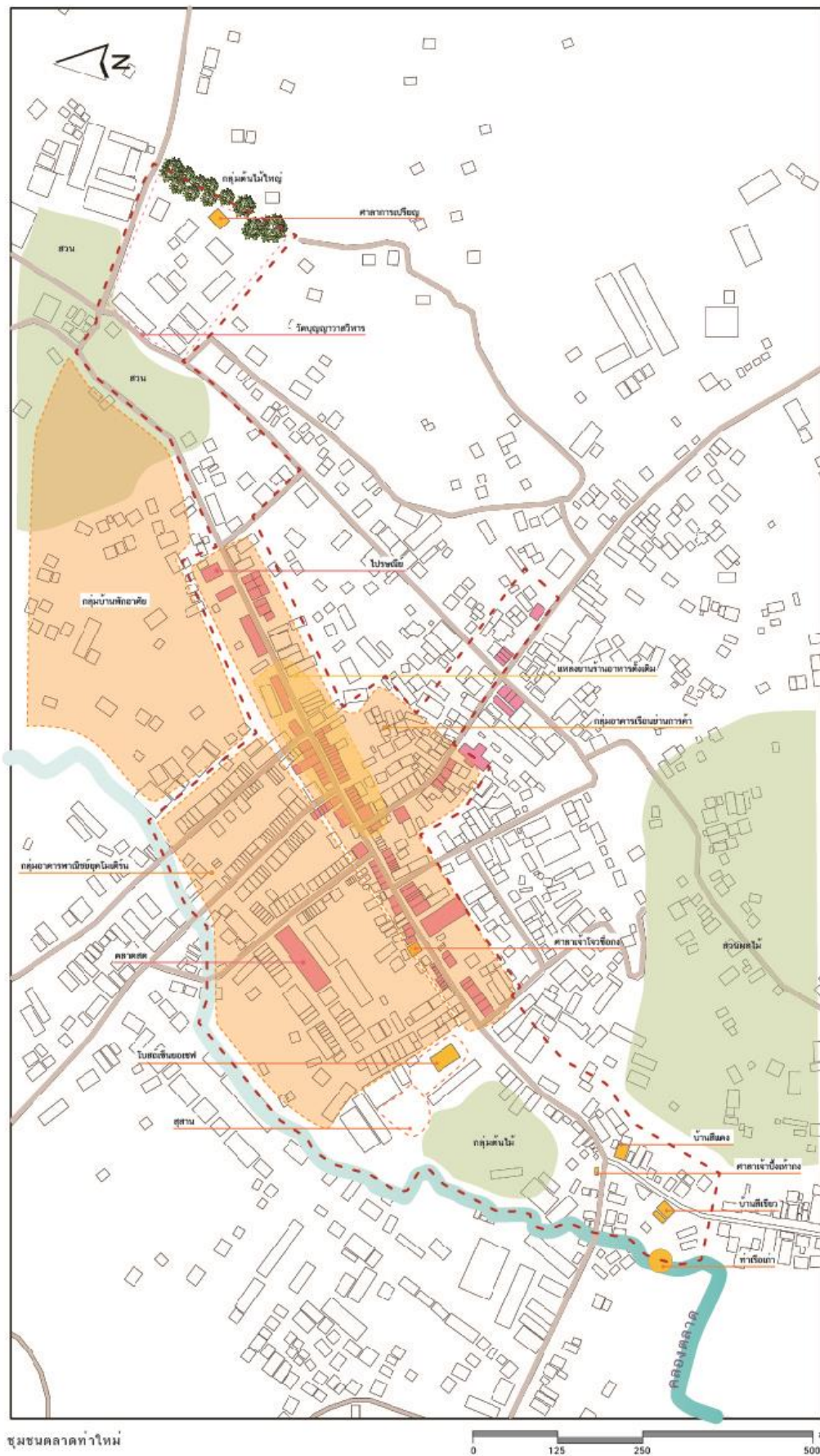
แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

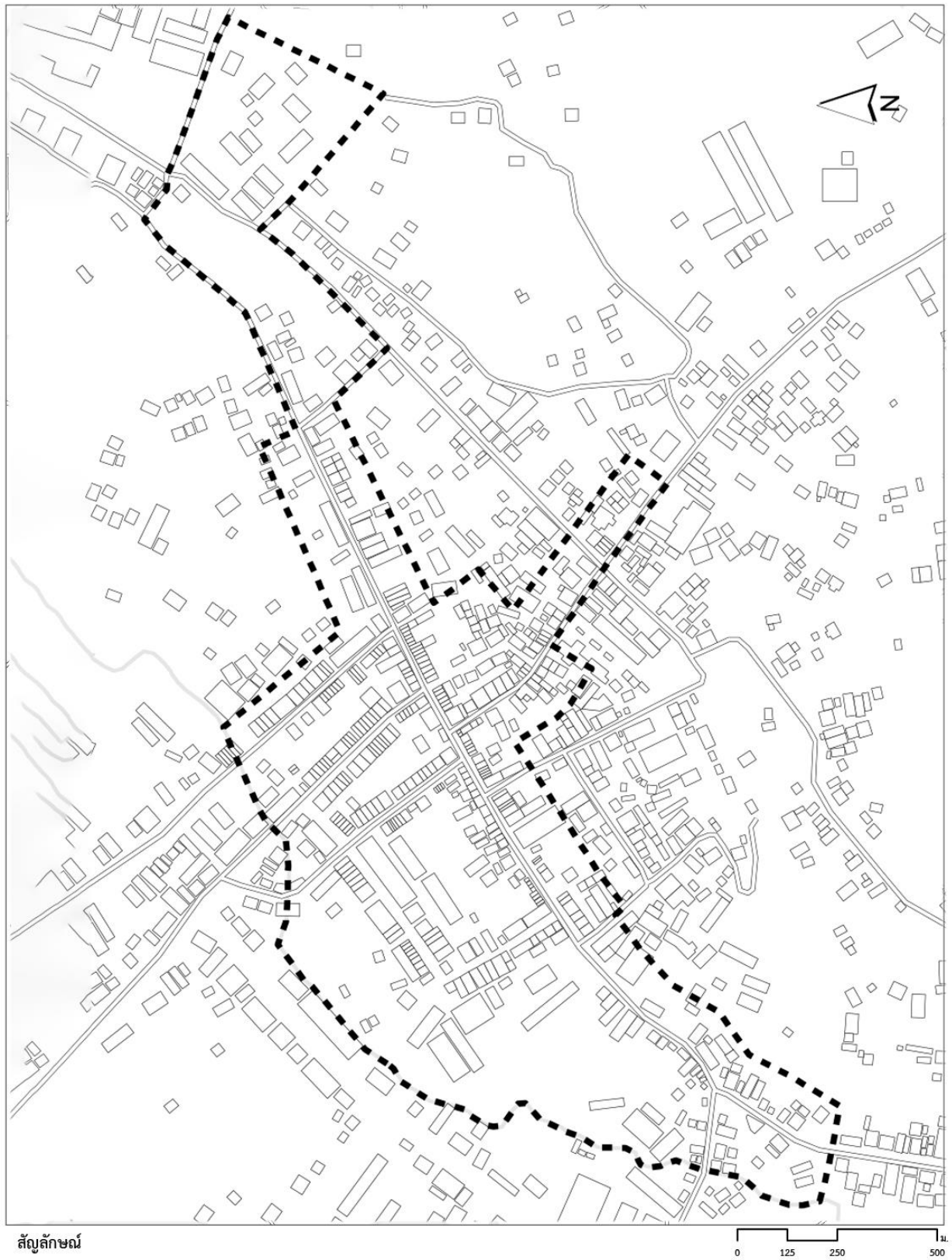
สัญลักษณ์

 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดท่าใหม่

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

สัญลักษณ์

- ถนน
- แม่น้ำ, คลอง
- อาคาร
- ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดท่าใหม่

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

ตลาดท่าใหม่ เป็นย่านการค้าเก่าแก่ มีอายุราวร้อยปี หรือตั้งแต่ พ.ศ.2462 ชาวบ้านที่อยู่ในท้องถิ่นนี้ นอกจากเป็นคนในท้องถิ่น ก็ยังมีผู้อพยพมาจากตำบลใกล้เคียง และท้องถิ่นอื่น ๆ อาชีพหลักเป็นการค้าของป่า และทำประมงเท่านั้น การค้าขายยังหนาแน่นอยู่ที่บางกะจะ ต่อมาเมื่อชาวจีนเข้ามาตั้งรกราก คาดว่าอพยพโยกย้ายมาจากพลอยแหวน มาบุกเบิกการค้า โดยเฉพาะการค้าขายทางเรือรับ-ส่งสินค้าโดยตรงจากกรุงเทพ ฯ และหัวเมืองชายทะเลอื่นๆ จนมีการสร้างท่าเรือขึ้นใหม่ การขนส่งจึงไม่ต้องอาศัยบางกะจะ เป็นทางผ่านสินค้าเหมือนเช่นเคย พื้นที่การค้าแห่งนี้จึงเกิดเป็นตลาดที่เรียกกันว่า "ท่าใหม่" มาจนปัจจุบัน เมื่อความเจริญได้ก่อตัวมากยิ่งขึ้นประชาชนทั่วสารทิศได้อพยพพลัดไหลเข้ามา ตั้งถิ่นฐานเพิ่มมากขึ้น การค้าขายก็พลอยเจริญตามขึ้นมา ทำให้ท่าใหม่กลายเป็นศูนย์กลางของย่านการค้า และกลายเป็นแหล่งชุมชนหนาแน่น เป็นที่รวมสินค้าพื้นเมืองนานาชนิด และสินค้าจากกรุงเทพฯ

ย่านการค้าที่เกิดขึ้นในท่าใหม่ร่วมสมัยกับอีกหลายพื้นที่ในจันทบุรี มีคนจีนเข้ามาอาศัยทำการค้าเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเมืองต่าง ๆ ทางแถบชายฝั่งทะเลตะวันออกอยู่ในเส้นทางการค้าทางทะเลระหว่างไทยและจีนมาแต่ โบราณ จึงมีชุมชนของชาวจีนอยู่ในบริเวณนี้เป็นจำนวนมาก เฉพาะที่จันทบุรีมีชุมชนชาวจีนดั้งเดิมอยู่ตามชายฝั่งทะเลหลายแห่ง ทั้งในเขต อำเภอขลุง แหลมสิงห์ และท่าใหม่ ส่วนใหญ่ทำอาชีพประมงและค้าขาย โดยมีศาลเจ้าเป็นศูนย์กลางทางจิตใจและทางสังคมของชุมชน ชาวจีนเป็นผู้บุกเบิกกิจการหลายอย่าง อาทิ การต่อเรือสำเภา การค้า รวมทั้งเป็นนายอากรเก็บส่วยด้วย

นอกจากนี้ในท่าใหม่ยังมีคนญวนอาศัยอยู่พอสมควร ซึ่งปัจจุบันยังปรากฏมีชุมชนชาวคริสต์ มีวัดนักบุญยอแซฟกรรมกร ท่าใหม่เป็นศูนย์กลาง โดยกลุ่มชุมชนชาวญวนในจันทบุรีเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย จากประวัติวัดคาทอลิกจันทบุรี ระบุว่าพระสังฆราชซังปอง เดอ ชิเซ ให้บาทหลวงเอ็ดเดินทางมาดูแลคาทอลิก ชาวญวนซึ่งอพยพหนีภัยการบีบคั้นทางศาสนาในญวนเข้ามาอยู่ในจันทบุรีหลายสิบปี ก่อนที่บาทหลวงเอ็ดเดินทางมาถึงในปี พ.ศ.2254 (สมัยพระเจ้าท้ายสระ) พบว่าขณะนั้นจันทบุรีมีคาทอลิกชาวญวนจำนวนประมาณ 130 คนบาทหลวงเอ็ด ได้สร้างโบสถ์หลังเล็ก ๆ ขึ้น ต่อมาได้มีการย้ายอีก 3 ครั้ง จนมาตั้งอยู่ในบริเวณปัจจุบัน จากนั้นชุมชนชาวญวนคริสต์ก็ค่อย ๆ ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีโบสถ์เป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นศูนย์รวมจิตใจต่อมาเมื่อชุมชนญวนแถบริมแม่น้ำจันทบุรีไม่สามารถขยายเขตออกไปได้อีกจึงได้แยกไปตั้งในถิ่นอื่น เช่น อำเภอขลุง อำเภอท่าใหม่ และบ้านท่าแฉลบ ส่วนชาวพุทธในท่าใหม่ตั้งรกรากอยู่บริเวณวัดบุญญาวาสวิหาร และโรงเรียนท่าใหม่พุทธสวัสดิ์ราษฎร์นุกูล

ตลาดท่าใหม่ตั้งอยู่บริเวณถนนสถิตสุข ถนนภูมิดำริ ถนนศรีนวลติสร์และถนนราชกิจ มีลำคลองไหลผ่านตอนบนของพื้นที่ โดยพบอาคารพาณิชย์สมัยใหม่ปะปนอยู่กับบ้านห้องแถวไม้และ อาคารร้านค้าเก่า 2 ชั้น หลายหลังในบริเวณย่านตลาด ปัจจุบันมีสินค้าของชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ขนมหอย ขนมหอมม่วง อบกรอบ สมุนไพรและตะกั่วทอด (เต้าหู้) เป็นแหล่งอาหารเก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของจันทบุรีที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาลิ้มลอง

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- อาคารห้องแถวไม้ตามแนวถนนสถิตสุข ถนนภูมิดำริ ถนนศรีนวลติสร์และถนนราชกิจ
- ศาลเจ้าปึงเท้ากง
- ศาลเจ้าโจวซือกง

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- อาหารท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น ขนมหอยต่าง ๆ

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะธรรมชาติ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและพัฒนาการของพื้นแผ่นดิน น้ำ จืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่ เป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรี และประวัติศาสตร์การค้าพลอย ความเป็นตลาด ย่านการค้าสำคัญในอดีตของท่าใหม่ ยังคงเห็นได้จากองค์ประกอบทางกายภาพที่ยังคงหลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์รวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่ มีอาคารเรือนแถวไม้ และอาคารพาณิชย์ในยุคสมัยใหม่เป็นองค์ประกอบสำคัญ ซึ่งยังหลงเหลือมาถึงปัจจุบันค่อนข้างสมบูรณ์ ทำให้เห็นร่องรอยของความสำคัญในฐานะตลาด ย่านการค้าพลอยที่สำคัญของจังหวัดจันทบุรี			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

องค์ประกอบทางกายภาพที่สำคัญของย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่ คือ อาคารแถวไม้ อาคารพาณิชย์ในยุคสมัยใหม่ แม้มีความเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากสภาพความทรุดโทรมและการใช้งาน แต่ก็ยังถือว่ามีความดั้งเดิมอยู่มาก สร้างให้เกิดบรรยากาศของย่านชุมชนเก่านอกจากนี้วิถีชีวิตทางการค้า เช่น สินค้าเกษตร อาหารทะเล อาหารท้องถิ่น ก็ยังพบเห็นได้โดยง่าย โดยเฉพาะที่ ตลาดสดเทศบาลเมืองท่าใหม่ทำให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวชุมชนตลาดท่าใหม่ได้เป็นอย่างดี

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม			
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่ เป็นชุมชนที่ถือว่ามีความเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก อย่างไรก็ตามอาคารแถวโบราณบางส่วนมีสภาพทรุดโทรมไม่ได้รับการดูแลรักษาเท่าที่ควร

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- บูรณาการการระบุนโยบายเขตย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่ร่วมกับแผนงานการพัฒนาเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะร่วมกับกรมโยธาธิการและผังเมือง
- สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างชุมชน เทศบาล และภาคเอกชนในการร่วมตัดสินใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่า
- สร้างมาตรการด้านแรงจูงใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าตลาดท่าใหม่ เช่น การให้รางวัลการอนุรักษ์ นำไปสู่กลไกด้านการเงิน
- สร้างกลไกการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารการให้ความรู้ข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรม การจัดทำฐานข้อมูลและคู่มือการอนุรักษ์
- ส่งเสริมการสร้างเครื่องมือและมาตรการในการอนุรักษ์ทั้งในด้านกฎหมายข้อกำหนด ควบคู่กับข้อตกลงร่วมของชุมชน

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนาฯ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๖	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าตลาดพลีว		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง ☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ซากดึกดำบรรพ์ ☐ ป่าไม้/ป่าชุมชน ☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ☐ เกาะ/แก่ง ☐ น้ำตก ☐ ภูเขา/ถ้ำ ☐ ทะเลสาบ/หนอง/บึง/พรุ ☐ ป่าชายเลน ☐ ชายทะเล/ชายหาด ☐ อื่นๆ (ระบุ) ☐ ธรณีสันฐาน/ภูมิลักษณะธรรมชาติ		
ที่ตั้ง	ตลาดพลีว ตำบลพลีว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X: ๑๐๒.๑๔๐๓๘๔ Y: ๑๒.๕๐๔๔๓๖	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลตำบลพลีว		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลตำบลพลีว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail	๐๓๙-๔๓๔๓๑๐		

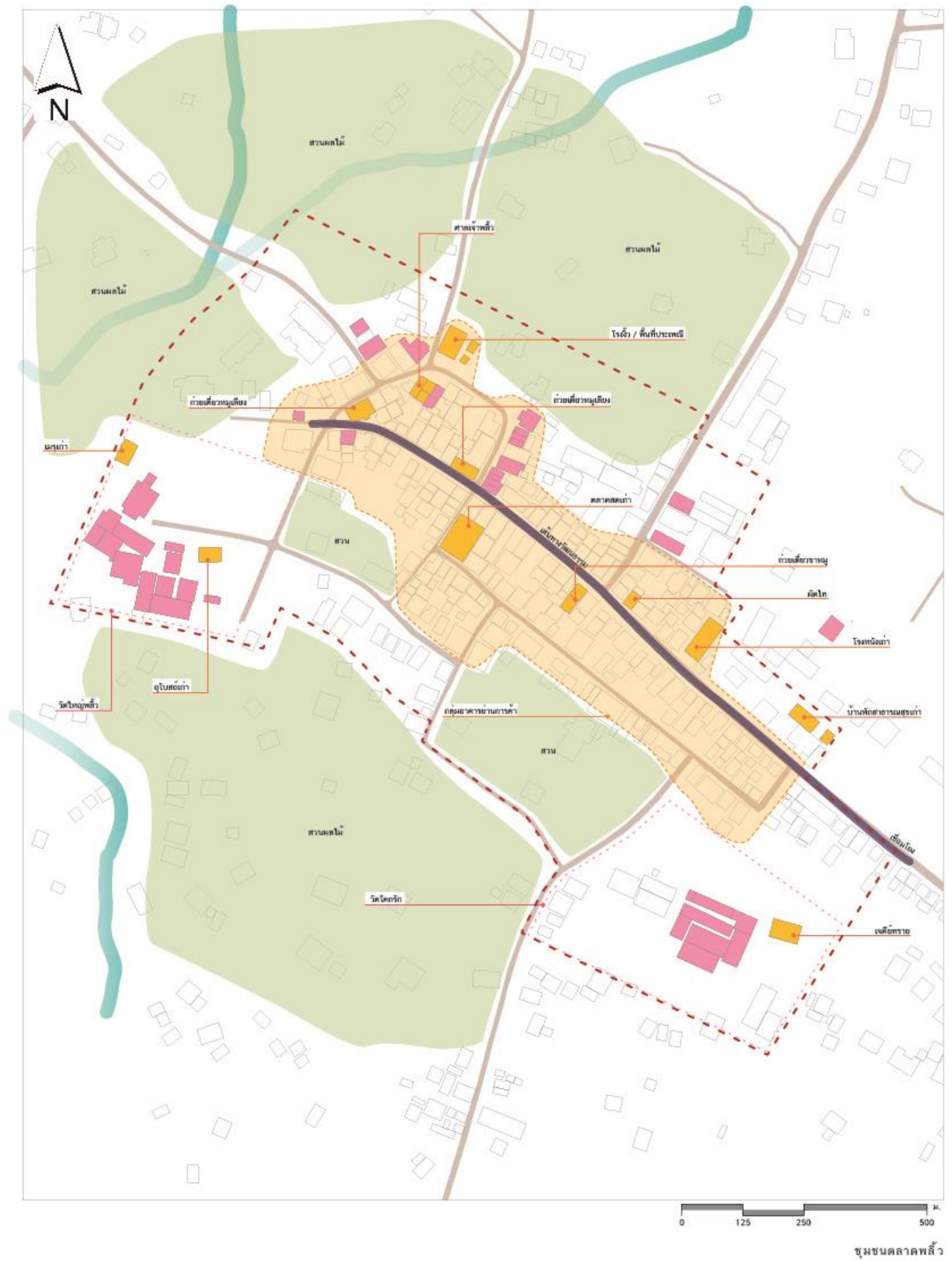
แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

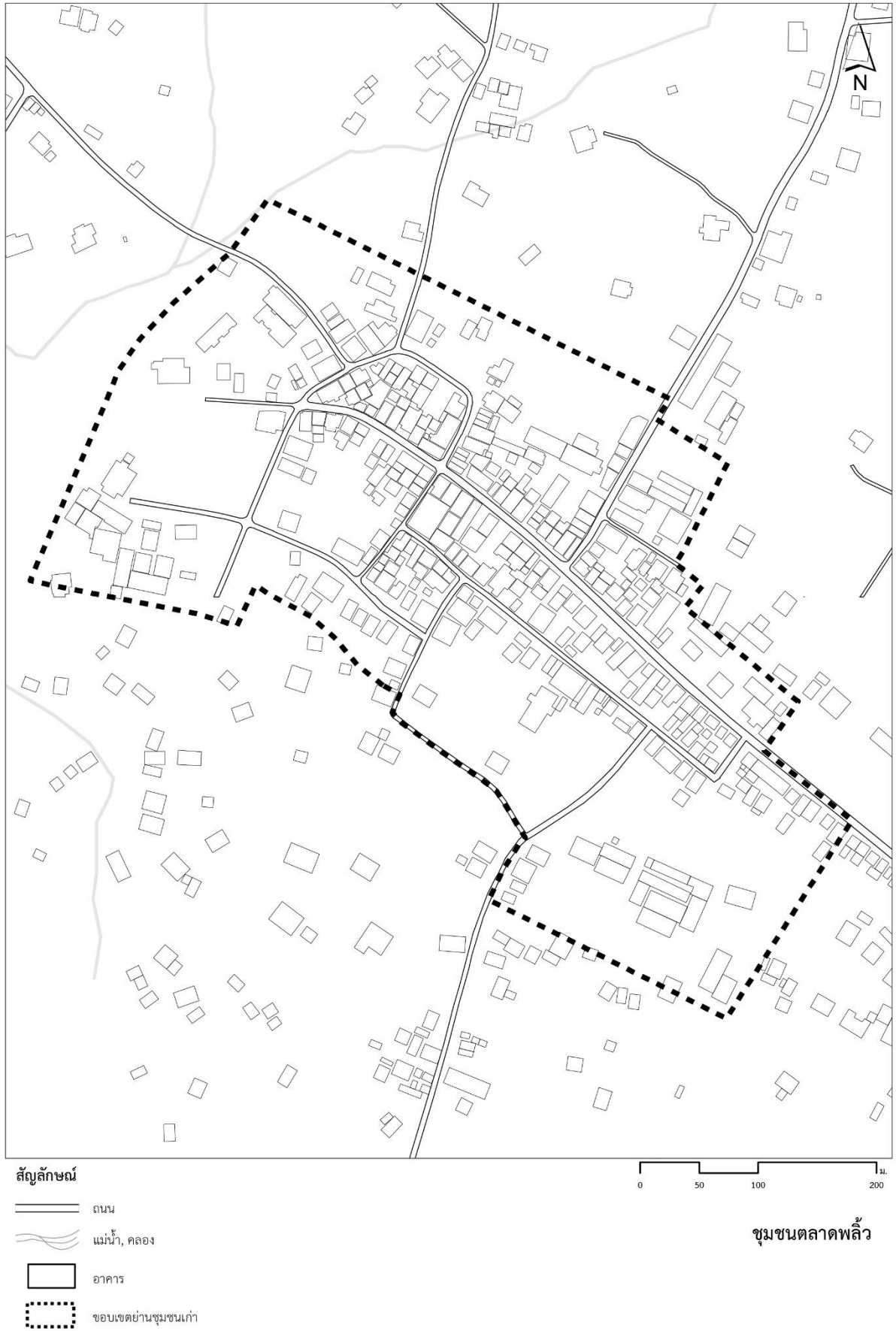
สัญลักษณ์

 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดพลีว

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

พลั่ว เป็นภาษาของ หมายถึงหาดทราย ตลาดพลั่วตั้งอยู่ในอำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ ในรัชการ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ไทยเกิดกรณีพิพาทกับฝรั่งเศส ทำให้จันทบุรีต้องตกเป็นเมืองประกันของฝรั่งเศส ในระหว่างที่ปะทะกับฝรั่งเศสนั้นทางจันทบุรีได้เตรียมต่อสู้ป้องกันตามกำลังพอที่จะกระทำได้ เพราะในเวลานั้นมีกองทหารเรืออยู่ในตัวเมืองและป้อมที่ปากน้ำแหลมสิงห์ แต่เมื่อทราบว่ารัฐบาลยอมให้ฝรั่งเศสยึดเมืองจันทบุรีกองทหารเรือทั้งสองแห่งก็ได้โยกย้ายไปอยู่ที่เกาะจิก และอำเภอขลุง ต่อมาไม่กี่วันกองทหารฝรั่งเศสก็เคลื่อนเข้าสู่จันทบุรีตรงกับปี พ.ศ.2436 ทหารที่เข้ามาโดยมากเป็นทหารญวนที่ส่งมาจากไซ่ง่อนที่เป็นทหารฝรั่งเศสมีจำนวนไม่มากนักจำนวนทหารญวนและฝรั่งเศสโดยรวมประมาณ 600 นาย ได้แยกกันอยู่ 2 แห่ง แห่งแรกตั้งอยู่ที่เมืองจันทบุรี บริเวณที่เป็นค่ายทหารในปัจจุบัน อีกแห่งตั้งอยู่ที่ปากน้ำแหลมสิงห์ ซึ่งให้เห็นว่าแหลมสิงห์เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ ภายหลังรัฐบาลไทยและฝรั่งเศสได้ทำสัญญาตกลงกัน เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2446 ว่าฝ่าย ไทยยินยอมยกดินแดนเมืองตราด ตลอดจนถึงเมืองประจันตคีรีเขตให้แก่ฝรั่งเศส ฝรั่งเศสจึงยอมถอนทหารออกไปจากจันทบุรีจนหมด เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2447 รัฐบาลไทยจึงได้ย้ายกองทหารเรือที่เกาะจิกและที่อำเภอขลุงกลับมาตั้งอยู่ในเมืองจันทบุรีตามเดิม

นอกจากนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้เคยเสด็จประพาสเมืองจันทบุรีถึง 2 ครั้ง ดังปรากฏในจดหมายเหตุ สมเด็จพระประพาสหัวเมืองตะวันออก และทรงพอพระราชหฤทัยในธรรมชาติที่น้ำตกพลั่วเป็นอย่างมาก จึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสรณ์เป็นเจดีย์ทรงลังกาไว้เมื่อปี พ.ศ.2419 พระราชทานนามว่า อลงกรณ์เจดีย์ และในปี พ.ศ. 2424 โปรดเกล้าฯ ให้สร้างอนุสาวรีย์ที่ระลึกความรักแด่พระนางเจ้าสุนันทากุมารีรัตน์ พระบรมราชเทวี ซึ่งเคยเสด็จประพาส ณ ที่นี้ เมื่อ พ.ศ. 2417 สร้างเป็นพระมิดไถ่กับอลงกรณ์เจดีย์ภายในพระมิดไถ่ได้บรรจุพรองครของสมเด็จพระนางเจ้าพระองค์นี้ด้วย

ส่วนย่านชุมชนเก่าตลาดพลั่ว เป็นชุมชนย่านตลาดการค้า ซึ่งคำว่า “พลั่ว” นี้หมายถึง ต้นไม้ชนิดหนึ่งที่เป็นไม้เถาวัลย์ที่น่าเปลือกใช้ควั่นทำเป็นเชือก มีผลเล็กขนาดลูกเกด สีเหลือง ชาวบ้านเรียกว่า “ต้นพลั่ว” ซึ่งมีขึ้นอยู่มากในพื้นที่ตำบลแห่งนี้ เมื่อปี พ.ศ.2440 เคยได้ยกฐานะเป็นอำเภอครั้งแรก ใช้ชื่อว่า “อำเภอพลั่ว” มีที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ที่บ้านคลองยายดำ ตำบลพลั่ว เนื่องจากตำบลพลั่วมีราษฎรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก จนประมาณปี พ.ศ.2452 จึงได้ย้ายอำเภอมายังที่แหลมสิงห์ และเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “อำเภอแหลมสิงห์”

พื้นที่ส่วนใหญ่ของพลั่วเป็นที่ราบและพื้นที่ป่าชายเลน การตั้งถิ่นฐานของชุมชน เริ่มต้นที่บริเวณคลองยายดำ โดย คลองยายดำเป็นคลองสำคัญที่ใช้เดินทางเข้าสู่พลั่วจากแม่น้ำจันทบุรี ในระยะแรกมีการตั้งอำเภอยู่ที่คลองยายดำ บ้านเรือนที่อยู่อาศัยอยู่บริเวณแถววัดใหญ่พลั่ว ต่อมาเมื่อมีคนจีนอพยพเข้ามามากขึ้น มีการสร้างศาลเจ้า วัดโคกสัดมาที่หลัง เกิดโรงเรียนตามมา มีโรงเรียนอายุราว 70 ปี

ในหนังสืออนุสรณ์งานฉาปนกิจศพ หมื่นอนุสรณ์พลั่วพิทักษ์ (แดงปราศไพริน) พ.ศ.2518 อธิบายให้เห็นภาพว่าในอดีตชาวพลั่วทำสวนพริกไทยและปลูกผลไม้ หมื่นอนุสรณ์พลั่วพิทักษ์ ได้เอื้อเพื่อให้ใช้บ้านของตนเป็นที่พักแรมแก่ข้าราชการที่มาปฏิบัติงานในอำเภอพลั่ว โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ภาชีอากรทำให้ได้รับความเอ็นดูจากหม่อมเจ้าพนมาศ ผู้ว่าราชการในสมัยนั้นเป็นอันมาก หลังจากได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านระยะหนึ่ง หม่อมเจ้าพนมาศจึงได้ขอบรรดาศักดิ์ขึ้นประทวนให้มีนามว่า หมื่นอนุสรณ์พลั่วพิทักษ์

ประวัติกิจการโรงสีข้าวของหมื่นอนุสรณ์พลั่วพิทักษ์ ซึ่งให้เห็นว่าพลั่วเป็นแหล่งซื้อขายข้าวเปลือก มีการส่งข้าวสารลงเรือลำใหญ่ไปขายถึงอำเภอคลองใหญ่ และเกาะหมาก จ.ตราด และส่งเป็นเสบียงให้แก่กองทัพเรือสัดหีบด้วย ขากลับจากสัดหีบก็นำไม้กระดานจากอำเภอกลง และสินค้าอื่นๆ กลับมาขายที่พลั่ว นอกจากนี้ยังมีการนำกะปิ มะพร้าว หวายลิง ไปขายที่สมุทรสาคร นอกจากนี้ยังมีเรือโดยสารติดต่อกับท่าฉลอม ต่อมามีการเดินรถโดยสารเส้นทาง พลั่ว-ขลุง วิ่งตามทางเกวียนเดิม ผ่านตะปอนน้อย ตะปอนใหญ่ คานรูด และเกวียนหัก และเส้นทาง พลั่ว-คลองยายดำ

พลั่วเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก ตั้งอยู่ใกล้ภูเขา พื้นดินชุ่มชื้น ฝนตกมาก ทำให้มีการประกอบอาชีพทำสวนตั้งแต่ในอดีต ทั้งสวนพริกไทย ซึ่งเริ่มตั้งแต่ราว พ.ศ.2470 ราว พ.ศ.2480 เกิดโรคเชื้อราระบาดในสวนพริกไทยรุนแรง ชาวสวนจำนวนมากจึงเริ่มหันไปทำสวนผลไม้ ซึ่งมีทั้งทุเรียน เงาะ มังคุด ลางสาด โดยเฉพาะทุเรียนเป็นการปลูกทุเรียนสายพันธุ์ดี เช่น ชมพูศรี ชะนิ ก้านยาว รวง ไม้ไข่สายพันธุ์พื้นเมืองที่ผลเล็กเนื้อน้อย พื้นที่บางส่วนก็ยังเป็นพื้นที่ผลไม้ป่า เช่น สะตอ ชะเนียง หย่อง กะบก หวาย หว่า พลอง พรวด มะหวด พืชกิน

ใบอย่างชะมวง แต้ว ผักหวาน และมีการทำยางพารา และนาข้าวด้วย บางส่วนทำไร่สับปะรด แตงโม อ้อย ข้าวโพด ถั่วลิสง สำหรับยางพารามีการส่งเสริมอย่างจริงจังเมื่อราว 50 ปีมานี้ เดิมทีผลผลิตทางการเกษตรเหล่านี้ต้องขนส่งทางเรือ แต่ในปี พ.ศ.2494 มีการเปิดถนนสุขุมวิท กรุงเทพฯ-ตราด จึงเปลี่ยนการขนส่งไปเป็นทางรถยนต์บรรทุกทำให้สะดวกรวดเร็ว ปัญหาสินค้าการเกษตรเสียหายลดลงมาก นอกจากนี้มีมีบันทึกว่าในอดีตมีการผลิตทุเรียนกวนในตำบลพลีเป็นจำนวนมาก เพราะทุเรียนสดขายไม่หมด

พลีมีวัดสำคัญคือวัดใหญ่พลี และวัดโคกรัก สำหรับวัดใหญ่พลีเป็นวัดเก่าแก่ของชาวพลี โบสถ์หลังปัจจุบันเป็นโบสถ์ที่สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2463 เพื่อใช้แทนหลังเก่า วัดใหญ่พลีเป็นที่ประกอบกิจกรรมประเพณีของชุมชน เช่น ตรุษไทย (ขึ้น 1 ค่ำ เดือน 5) ก่อนงานมีการขนทรายเข้าวัดก่อเจดีย์ทราย ตรุษสงกรานต์ (13 เมษายน) วันลอยกระทง และกิจกรรมตามวันสำคัญทางศาสนาอย่างการทำบุญในวันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา

ในตลาดพลี มีบ้านเรือนหนาแน่นอยู่บริเวณ 2 ฝั่งของถนนเทศบาล และปรากฏบ้านไม้เก่า 2 ชั้น อยู่ในพื้นที่ด้วย ตลาดพลีเป็นแหล่งการค้าเก่าแก่ มีชาวจีนเข้ามาทำการค้า ตั้งรกรากตั้งแต่นานแล้ว โดยชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย และทำสวนผลไม้และทำขนมเป็นอาชีพเสริม มีสินค้าขึ้นชื่อ คือ ตังเมกรอบตลาดพลี

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- วัดใหญ่พลี
- วัดโคกรัก
- ศาลเจ้าพลี
- อาคารแถวไม้โบราณตามแนวถนน

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- ประเพณีตามวันสำคัญต่างๆ
- อาหารท้องถิ่น และการทำตังเมกรอบ

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะวรรณ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและการพัฒนาการของพื้นแผ่นดิน น้ำ จิต ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดพลี๊ว เป็นย่านการค้าที่สำคัญในอดีตอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี ในอดีตเป็นเป็นท่าเรือรับส่งสินค้าและเป็นจุดพักของเรือโดยสารที่มาน้ำตกพลี๊วทางภูมิศาสตร์แล้วชุมชนตลาดพลี๊วเป็นตลาดที่เป็นจุดซื้อขายผลไม้ในบริเวณโดยรอบสินค้าประมงอาหารทะเลจากทางตะวันตกและเป็นจุดพักก่อนที่จะไปขลุงและตราดทางตะวันออกอีกด้วย			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์รวม	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดพลี๊ว เป็นย่านชุมชนตลาดที่มีความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพตามการเจริญเติบโตของเมืองในระยะหลายปีที่ผ่านมา อาคารแถวโบราณยังคงมีให้เห็นผสมผสานกับอาคารสมัยใหม่ ทำให้ในภาพรวมมีความสมบูรณ์ขององค์ประกอบในระดับปานกลาง			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดพลี มี การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพจากอดีตพอสมควร อาคารแล้วไม่โบราณถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นอาคารสมัยใหม่ และมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจใหม่ๆ เข้ามาในพื้นที่ อย่างไรก็ตามบริบทของชุมชนในบางช่วงยังคงรักษาความเป็นชุมชนเก่าไว้ได้ดี ในภาพรวมแล้วย่านชุมชนเก่าตลาดพลีจึงมีความแท้ในระดับปานกลาง

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดพลีเป็นพื้นที่เศรษฐกิจ มีการเติบโตของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่นำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งทางกายภาพและวิถีชีวิตของคนในชุมชน อย่างไรก็ตามมีความพยายามในการรักษาวัฒนธรรมประเพณีของคนในพื้นที่ไว้ แม้ในปัจจุบันจะไม่มีปัญหาที่รุนแรงแต่ก็อาจกล่าวได้ว่าย่านชุมชนเก่าตลาดพลีกำลังอยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการรักษาคู่ประกอบสำคัญทางกายภาพและไม่เป็นกายภาพไว้หรือจะค่อยๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ชุมชนสมัยใหม่

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- สนับสนุนการจัดทำศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนและกิจกรรมส่งเสริมอัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะมรดกด้านวัฒนธรรม
- สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับย่านชุมชนเก่าอื่นๆ ทั้งที่สอดคล้องกับเทศกาลในปัจจุบันและกิจกรรมเฉพาะ
- ประสานเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการสร้างสรรค์ การแปลความหมายสถานที่และความทรงจำ(Reinterpretation) เพื่อขับเน้นเอกลักษณ์ให้โดดเด่นมากขึ้น

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนาฯ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๗	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง		
	☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ซากดึกดำบรรพ์ ☐ ป่าไม้/ป่าชุมชน		
	☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ☐ เกาะ/แก่ง		
	☐ น้ำตก ☐ ภูเขา/ถ้ำ ☐ ทะเลสาบ/หนอง/บึง/พรุ ☐ ป่าชายเลน		
	☐ ชายทะเล/ชายหาด ☐ อื่นๆ (ระบุ)		
	☐ ธรณีสัณฐาน/ภูมิลักษณะธรรมชาติ		
ที่ตั้ง	ตลาดขลุง ตำบลขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X: ๑๐๒.๒๒๒๑๗๔ Y: ๑๒.๔๕๕๐๗๗	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลเมืองขลุง		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลเมืองขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail	๐๓๙-๔๔๑๓๒๗		

แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

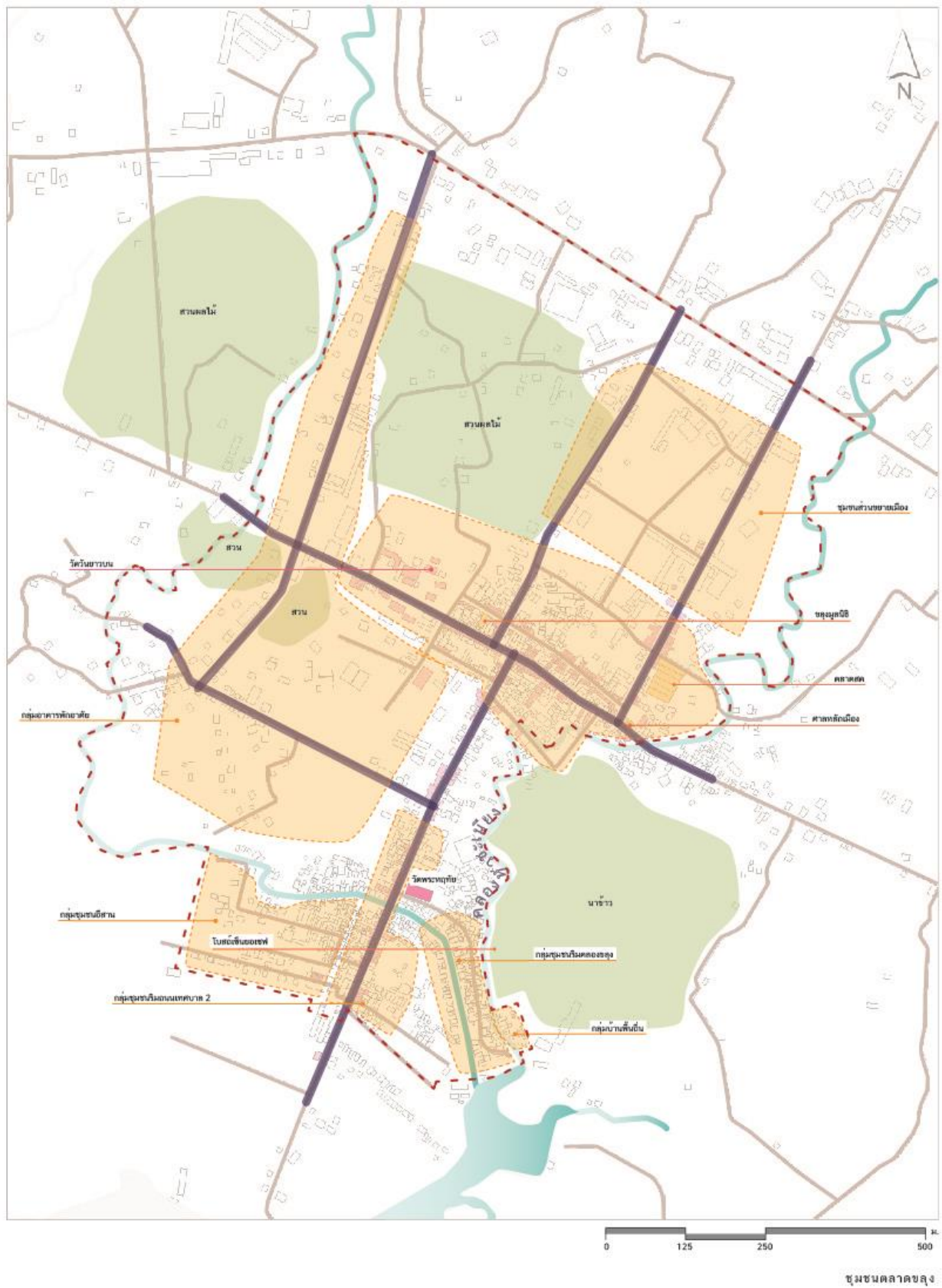

สัญลักษณ์

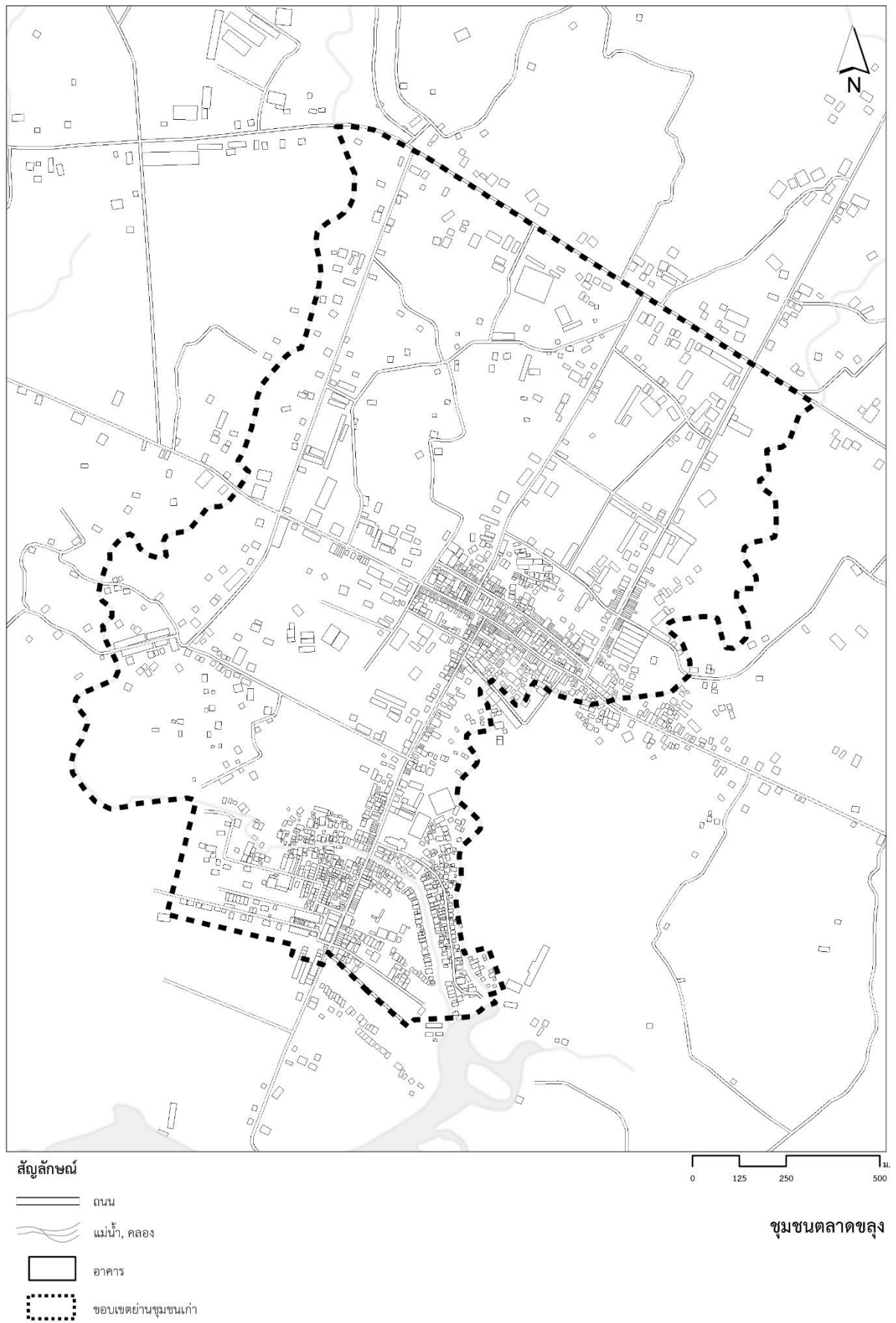
 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดขลุง

แผนที่แสดงองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

ขลุ้งห่างจากเมืองจันทบุรี 24 กิโลเมตร มีชาวพื้นเมืองเป็นชาวช่อง ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีภาษาพูดแตกต่างจากไทยและเขมร แต่มีความใกล้เคียงกันทางภาษา ว่ากันว่าแต่เดิมชาวช่องอยู่กระจัดกระจายในเขตเมืองจันทบุรี แต่เมื่อไทยมีอำนาจเข้ามาครอบครองการปกครองในพื้นที่ ชาวช่องจึงถอยร่นเข้ามาอาศัยตามเขตป่า

สภาพภูมิอากาศของขลุ้ง มีฝนตกมาก มีภูเขาสำคัญคือเทือกเขาสระบาบ มีป่าไม้สมบูรณ์มีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำเวฬุ ทำให้พื้นที่ด้านล่างเหมาะแก่การทำการเกษตรอย่างมาก ชาวขลุ้งตั้งแต่ในอดีตจึงประกอบอาชีพทำสวนผลไม้ เช่น เงาะ ทุเรียน มังคุด ลำสาต ลองกอง และสวนยาง ริมทะเลยังเป็นป่าโกงกาง แสม ลำพู ลำแพน ชาวบ้านในบริเวณริมน้ำประกอบอาชีพทำการประมง

ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุ้งตั้งอยู่ในอำเภอขลุ้ง ในอดีตขลุ้งมีสถานะเป็น "เมือง" มีเจ้าเมืองปกครองเรียกกันว่า "เมืองขลุ้ง" ศูนย์กลางเมืองเก่าของขลุ้งอยู่บริเวณวัดวันยาวบน มีร่องรอยหลักฐานทางโบราณคดี แนวกำแพงเมืองหลงเหลืออยู่ มีการค้นพบศิลาจารึกขลุ้ง เป็นหินทรายสีแดงใช้อักษร ปัลลวะ มีประวัติว่ามีผู้ใหญ่บ้านผู้หนึ่งขุดพบโดยบังเอิญในขณะที่กำลังทำสวนพริกไทย ซึ่งตั้งอยู่ข้างๆ ศาลเจ้า (โรงเจ) ใกล้กันกับที่ว่าการอำเภอขลุ้งที่อยู่สุดปลายคลอง สันนิษฐานว่าสร้างสมัยพุทธศตวรรษ 12

ต่อมาในสมัย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่ 5 มีการจัดระเบียบการปกครองตามแบบมณฑลเทศาภิบาล เมืองขลุ้ง จึงมีฐานะเป็น อำเภอ เรียกว่า "อำเภอขลุ้ง" ต่อมาเมื่อฝรั่งเศส ได้ย้ายมาจากเมืองจันทบุรีไปอยู่จังหวัดตราดอำเภอขลุ้ง จึงได้ยกฐานะเป็นเมืองอีกวาระหนึ่ง มีฐานะเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า "เมืองขลุ้ง"

ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ สั่งการว่า อำเภอทุ่งใหญ่1 อำเภอขลุ้ง1 รวม 2 อำเภอนี้สมควรยกเป็นเมืองหนึ่งได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้รวมอำเภอ ทุ่งใหญ่ กับ อำเภอขลุ้ง ยกเป็นเมืองจัตวา เรียกว่า "เมืองขลุ้ง" และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้รวมเป็นเมืองจันทบุรี 1 เมืองระยอง1 เมืองขลุ้ง1 เป็นมณฑลเทศาภิบาลเรียกว่า "มณฑลจันทบุรี" โปรดเกล้า ฯ ให้พระยาวิชัยบดินดี เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลจันทบุรีสืบไป

ครั้นต่อมาในราว พ.ศ. 2451 เมื่อฝรั่งเศสได้ย้ายออกจากเมืองตราดแล้ว เมืองตราดได้มีฐานะเป็นจังหวัดขึ้นตามเดิม โดยมีอำเภอ บางพระ อำเภอเกาะช้าง อำเภอทุ่งใหญ่(อำเภอเขาสมิงปัจจุบัน)รวมอยู่ในเขตการปกครองจังหวัดตราด "เมืองขลุ้ง" จึงได้ยุบเป็นอำเภอขึ้นกับเมืองจันทบุรี และคงมีฐานะเป็นอำเภอ ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน

ตลาดขลุ้งในอดีตมีมาแล้วหลายแห่ง ชาวขลุ้งดั้งเดิมเป็นคนของประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำสวนพริกไทย ต่อมาเมื่อชาวญวนอพยพเข้าอยู่บ้าง ในบริเวณชุมชนบ้านล่าง ชาวญวนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่อพยพมาจากเมืองเว้ เข้ามาตั้งรกรากอยู่หลายแห่งในจันทบุรี ด้วยความที่มีความเชี่ยวชาญในการใช้เรือ จึงนิยมตั้งถิ่นฐานอยู่ริมน้ำ ในช่วงหนึ่งชาวขลุ้งทำประมงอย่างแพร่หลาย ต่อมาจึงหันไปทำพลอย

นอกจากนี้ยังมีชาวญวนบางส่วนที่ขยับขยายมาจากเมืองจันทบุรี บางส่วนเข้ามาในช่วงที่ฝรั่งเศสเข้ามายึดจันทบุรีอยู่ มีวัดพระหลัทยแห่งพระเยซูเจ้าขลุ้ง สร้างตั้งแต่ปี พ.ศ.2507 เป็นศูนย์กลาง โดยกลุ่มชุมชนชาวญวนในจันทบุรีเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจันทบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลาย จากประวัติวัดคาทอลิกจันทบุรี ระบุว่าพระสังฆราชซังป็อง เดอ ชิเซ ให้บาทหลวงเอ็ดเดินทางมาดูแลคาทอลิก ชาวญวนซึ่งอพยพหนีภัยการบีบคั้นทางศาสนาในญวนเข้ามาอยู่ในจันทบุรีหลายสิบปี ก่อนที่บาทหลวงเอ็ดเดินทางมาถึงในปี พ.ศ.2254 (สมัยพระเจ้าท้ายสระ) พบว่าขณะนั้นจันทบุรีมีคาทอลิกชาวญวนจำนวนประมาณ 130 คนบาทหลวงเอ็ด ได้สร้างโบสถ์หลังเล็ก ๆ ขึ้น ต่อมาได้มีการย้ายอีก 3 ครั้ง จนมาตั้งอยู่ในบริเวณปัจจุบัน จากนั้นชุมชนชาวญวนคริสต์ก็ค่อย ๆ ขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีโบสถ์เป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นศูนย์รวมจิตใจต่อมาเมื่อชุมชนญวนแถบริมแม่น้ำจันทบุรีไม่สามารถขยายเขตออกไปได้อีกจึงได้แยกไปตั้งในถิ่นอื่น เช่น อำเภอขลุ้ง อำเภอท่าใหม่ และบ้านท่าฉลอม

ตลาดขลุ้งในปัจจุบันเป็นชุมชนย่านตลาดการค้า มีกลุ่มอาคารร้านค้าที่สำคัญ 2 บริเวณ คือ กลุ่มบริเวณถนน เทศบาล 1 และกลุ่มบริเวณถนนเทศบาล 2 มีลำคลองไหลผ่านทั้ง 2 พื้นที่ ประชากรส่วนใหญ่มี พื้นที่เป็นของตนเอง โดยประกอบอาชีพค้าขายและเกษตรกรรม ทำสวนผลไม้ ทำการประมงขนาดเล็กและการเจียรไนพลอย โดยมีผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ เงาะ ทุเรียน ลำสาต มังคุดและสละ

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- ศาลหลักเมืองขลุง
- วัดวันยาวบน
- อาคารเรือนแถวไม้โบราณตามแนวถนนเทศบาลสาย 1 และถนนเทศบาลสาย 2
- วัดพระฤทัยแห่งพระเยซูเจ้า

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- ประเพณีท้องถิ่นต่างๆ
- อาหารท้องถิ่น ขนมหวาน

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะธรรมชาติ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและการพัฒนาของพื้นแผ่นดิน น้ำ จืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : เมืองขลุงเป็นเมืองโบราณแห่งหนึ่งของภาคตะวันออก มีบทบาทมาตั้งแต่อดีตแม้จะยังไม่มีการศึกษาทางโบราณคดีมากนัก แต่ก็เชื่อได้ว่ายังคงมีหลักฐานใหม่หรือการขุดค้นเป็นอันมากทำให้ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุงซึ่งอยู่ในพื้นที่เดียวกันเป็นพื้นที่เชื่อมต่อประวัติศาสตร์เก่าแก่กับวิถีชีวิตวัฒนธรรมปัจจุบัน			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์กรรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง แม้จะมีความเปลี่ยนแปลงจากการเติบโตของเมืองตลอดระยะที่ผ่านมา แต่ยังคงประกอบสำคัญทางกายภาพทั้งวัด โบสถ์ อาคารบ้านเรือน ตลาด รวมทั้งประเพณี วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น ก็ยังมีอยู่อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ค่อนข้างมาก			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง เป็นชุมชนที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการของเมืองขลุงในยุคร่วมสมัย อาคารตลาด บ้านเรือน เรือนแถวไม้ที่พัฒนาขึ้นตามเศรษฐกิจของเมืองยังคงได้รับการรักษาไว้ค่อนข้างสมบูรณ์ ชุมชนมีบรรยากาศของชุมชนเก่าด้วยองค์ประกอบทางกายภาพและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

ย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง มีการรวมกลุ่มของคนในพื้นที่ ร่วมกันศึกษาประวัติศาสตร์ พื้นฟูวัฒนธรรมของเมืองขลุง รวมทั้งจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมคุณค่าของพื้นที่ อย่างไรก็ตามด้วยศักยภาพทางประวัติศาสตร์ที่สามารถย้อนไปได้ถึงอย่างน้อยพุทธศตวรรษที่ 12 จึงควรมีการศึกษาทางด้านโบราณคดีอย่างจริงจังควบคู่ไปด้วย เพื่อเพิ่มความเข้าใจทางด้านประวัติศาสตร์ของเมืองขลุงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- บูรณาการการระบุดอบเขตย่านชุมชนเก่าร่วมกับแผนงานการพัฒนาเมืองกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมโยธาธิการและผังเมือง ในงานผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ/การบูรณะอาคารเก่าร่วมกับศิลปากร
- สร้างกลไกความร่วมมือระหว่างชุมชนภาครัฐและภาคเอกชน ในการร่วมตัดสินใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าตลาดขลุง
- สร้างมาตรการด้านแรงจูงใจในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าตลาดขลุงในลักษณะกองทุนการอนุรักษ์ร่วมกับกลุ่มมูลนิธิต่างๆ และเทศบาล
- เชื่อมโยงฐานข้อมูลมรดกทางวัฒนธรรมกับการการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและคู่มือการอนุรักษ์
- ผลักดันให้มีมาตรการและแนวทางในการอนุรักษ์และฟื้นฟูย่านชุมชนเก่าตลาดขลุงทั้งในลักษณะข้อบัญญัติท้องถิ่นและข้อตกลงร่วมของชุมชน

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๕๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th

แบบเสนอขึ้นทะเบียนมรดกแห่งชาติและมรดกจังหวัด

เลขที่/รหัส	CNo๘	จังหวัด	จันทบุรี
ชื่อแหล่งมรดก	ย่านชุมชนเก่าตลาดมะขาม		
ระดับที่เสนอขึ้นทะเบียน	☐ มรดกชาติ ☒ มรดกจังหวัด		
ชนิด	☒ มรดกทางวัฒนธรรม ☐ มรดกทางธรรมชาติ ☐ ภูมิทัศน์วัฒนธรรม		
ประเภท	☒ เมือง/ชุมชน/ย่าน ☐ ศาสนสถาน ☐ สถาปัตยกรรม/สิ่งก่อสร้าง		
	☐ แหล่งโบราณคดี ☐ ซากดึกดำบรรพ์ ☐ ป่าไม้/ป่าชุมชน		
	☐ อุทยานแห่งชาติ/วนอุทยาน/เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า		
	☐ น้ำตก ☐ ภูเขา/ถ้ำ ☐ เกาะ/แก่ง		
	☐ ชายทะเล/ชายหาด ☐ ทะเลสาบ/หนอง/บึง/พรุ ☐ ป่าชายเลน		
	☐ อื่นๆ (ระบุ)		
☐ ธรณีสัณฐาน/ภูมิลักษณะธรรมชาติ			
ที่ตั้ง	ตลาดมะขาม ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี		
พิกัด (UTM)	X: ๑๐๒.๒๒๒๑๗๔ Y: ๑๒.๔๕๕๐๗๗	ขนาดพื้นที่ (ไร่)	
ชื่อเจ้าของ/ผู้ถือครอง	เทศบาลตำบลมะขาม		
สถานที่ติดต่อ	สำนักงานเทศบาลตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี		
โทรศัพท์/E-mail			

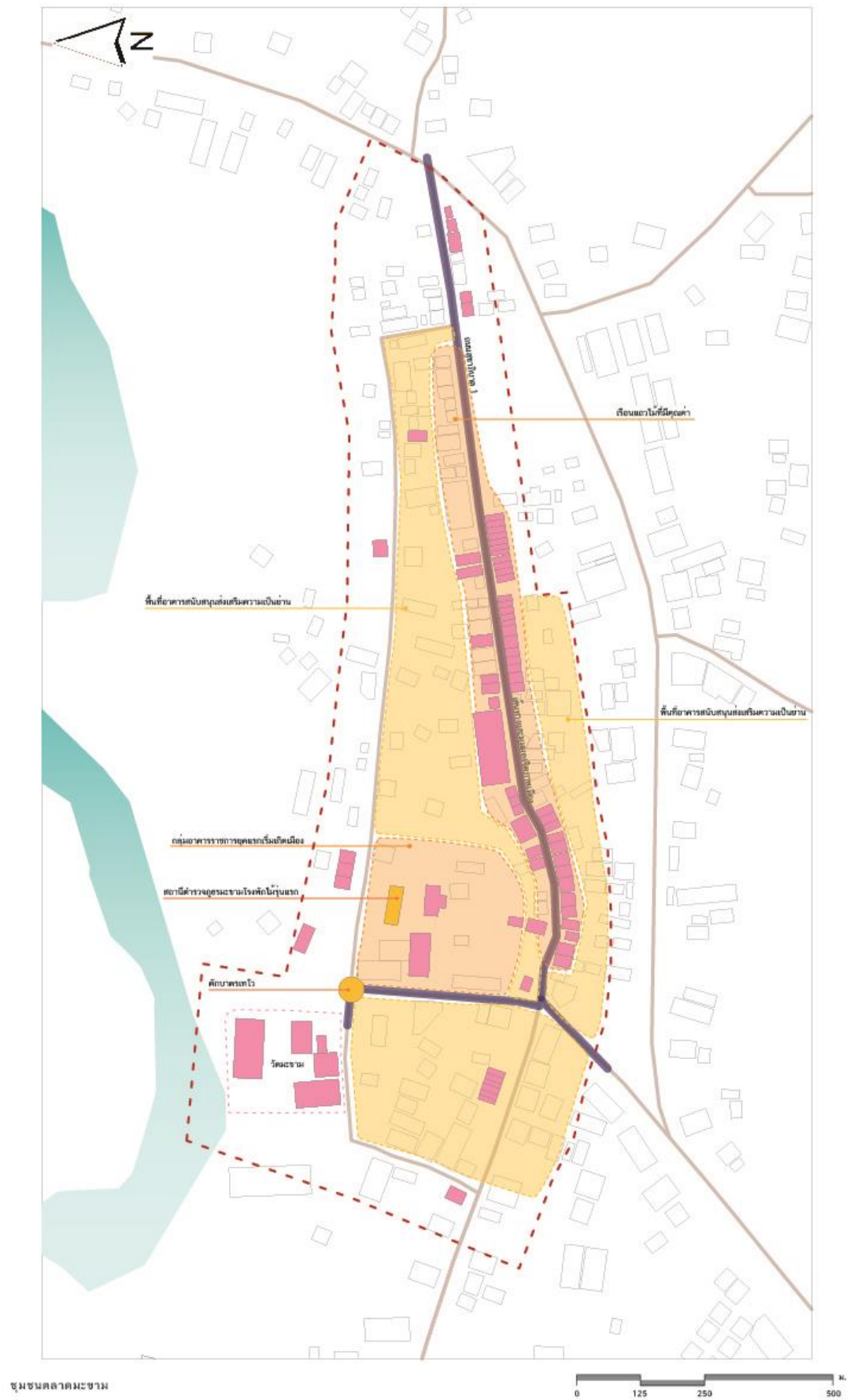
แผนที่แสดงที่ตั้งแหล่งมรดกและพื้นที่กันชน

สัญลักษณ์

 ขอบเขตย่านชุมชนเก่า

ชุมชนตลาดมะขาม

แผนที่แสดงขอบเขตของแหล่งมรดก

ประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบสำคัญของแหล่งมรดก

ในพื้นที่อำเภอมะขามไปจนถึง บ้านแหลม บ้านโหล้าเจ๊กและบ้านผักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน ประชากรดั้งเดิมเป็นชาวขอมและเขมร มะขามติดกับมณฑลบูรพา (กัมพูชาในปัจจุบัน) จึงทำให้ชื่อพื้นที่ ชื่อชุมชนเก่าแก่ หลายแห่งเป็นภาษาเขมร เช่น บ้านปลิว วังแซ้ม (มาจากเขียม =สยามในภาษาจีน) มะทาย (มาจากภาษาเขมร บันทาย =ป้อมค่าย)

คำว่า “มะขาม” ซึ่งเป็นชื่อของตำบล และอำเภอ ตามหลักฐานต่างๆ เชื่อว่าเดิมนั้นชาวบ้านเรียกว่า “ม้าข้าม” เนื่องจากเชื่อกันว่า มาจากการใช้เส้นทางเดินทางแต่โบราณ ก่อนเข้าถึงหมู่บ้าน เป็นเส้นทางสำหรับคนและม้าใช้ข้ามไปมาหาสู่กัน ซึ่งแต่เดิมหมู่บ้านแห่งนี้เป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยความน่าเกรงขาม ต่อสภาพพื้นที่เดิมที่เป็นปารกทึบ โดยเฉพาะบริเวณสองริมทางไม่มีบ้านเรือนราษฎรอยู่เลย ซึ่งการเดินทางไปมาระหว่างเมืองกับหมู่บ้าน และระหว่างหมู่บ้านกับหมู่บ้าน นั้น มีเพียงเส้นทางสำหรับคนกับม้านี้ เป็นเส้นทางที่ปลอดภัยที่สุด โดยเชื่อกันว่าจากถนนสายม้าข้ามนี้ในอดีตนั้น จึงทำให้คนทั่วไปได้รู้จักหมู่บ้านแห่งนี้ในชื่อว่า “ม้าข้าม” กันอย่างแพร่หลาย

ทางภูมิศาสตร์ชุมชนตลาดมะขาม ตั้งอยู่ในจุดรวมของคลองหลายสาย ทำให้กลายเป็นจุดศูนย์กลางของม้าที่ใช้ขนส่งสินค้าที่มาจากน้ำแล้วเปลี่ยนถ่ายไปเป็นทางบกเดินทางข้ามภูเขาไปยังประเทศกัมพูชา จึงทำให้มะขามเป็นพื้นที่เปลี่ยนถ่ายสินค้า สัมภาระที่สำคัญ สอดคล้องกับข้อสันนิษฐานว่าพื้นที่นี้ถูกเรียกจนติดปากว่าม้าข้าม แล้วจึงค่อยๆ เปลี่ยนเป็นมะขาม

ในสมัยก่อนการสัญจรไปมาอาศัยทางน้ำ จึงตั้งอำเภอซึ่งมาจากด้านที่เก็บภาษี (จังกอบ) ราว พ.ศ.2442 โดยเปลี่ยนจากด้านมาเป็นอำเภอ ซึ่งแสดงว่าด้านมีมานานแล้ว คือ "ที่ว่าการอำเภอท่าหลวง" คำว่า "ท่า" แปลว่า ลงไปในน้ำริมตลิ่ง "หลวง" คือ รัฐบาล ท่านเป็นผู้ใหญ่หรือเจ้านาย ที่ตั้งของอำเภอท่าหลวงตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำจันทบุรีไม่สะดวกในการตรวจด่านเก็บภาษี ต่อมาการค้าขายได้เจริญขึ้น มีการติดต่อค้าขายกับประเทศเขมร โดยใช้เส้นทางผ่านอำเภอมะขามไปยังอำเภอโป่งน้ำร้อน และข้ามไปประเทศเขมรกันมากขึ้น เพื่อความสะดวกต่อการเก็บส่วยอากร จึงได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมาตั้งอยู่ ณ บ้านมะขามและ ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “อำเภอมะขาม” ทั้งสองพื้นที่มีแหล่งน้ำสำคัญคือ หนองกะพอง เป็นแหล่งน้ำหลักที่ใช้อุปโภคบริโภคและทำการเกษตรของท่ามะขาม และหนองกะเพิง เป็นแหล่งน้ำสำคัญของท่าหลวง

สภาพพื้นที่ของมะขาม เดิมเป็นป่าทึบไม่มีบ้านเรือนราษฎรการเดินทางไปมาระหว่างจังหวัดจันทบุรีกับบ้านไพริน จังหวัดพระตะบอง ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นพื้นที่มีแร่พลอยไพรินที่มีราคาสูง แต่เดิมชุมชนกระจุกตัวอยู่ที่บริเวณท่าหลวง ส่วนพื้นที่มะขามเป็นที่อยู่ของชาวขอมที่กระจัดกระจายทั่วไป และส่วนหนึ่งเป็นกู่หล่า ซึ่งพื้นเพเป็นคนเชื้อสายมอญที่เดินทางมาหาพลอยมาตั้งรกรากร่วมกับชาวเขมร มาตั้งรกรากเลยเข้าไปในเขตกัมพูชาปัจจุบัน พบว่ามีการพูดภาษาขอม และยังมีการแต่งกาย การละเล่นคล้ายพม่า ต่อมา มีการปักปันเขตแดนทำให้ไพรินเป็นพื้นที่ของกัมพูชา ภายหลังปรากฏว่ามีวัฒนธรรมอีสานเข้ามาผสม โดยบริเวณอำเภอสอยดาวเป็นพื้นที่ที่มีชาวอีสานเข้ามาตั้งรกรากกันมาก ต่อมา มีการแยก อำเภอเขาคิชฌกูฏ ทำให้ท่าของไปรวมกันอยู่ในบริเวณนั้น แต่ก็มี การรื้อฟื้นวัฒนธรรมของไม่มากเท่าที่ควร

ภายหลังมีการขยายตัวของการค้าพลอย การเดินทางผ่านมะขามและการค้าขายจึงขยายตัวขึ้นมาก ทำให้มะขามกลายเป็นย่านการค้าที่สำคัญ ปัจจุบันชุมชนตลาดมะขาม เป็นย่านการค้าเก่าของอำเภอ มีอาคารห้องแถวไม้เก่าแก่ที่ยังคงหลงเหลืออยู่ริมถนน แสดงให้เห็นถึงความเจริญทางการค้าตั้งแต่ในอดีต นอกจากนี้ยังมีอาหาร ร้านค้าเก่าแก่ที่มีเสน่ห์

องค์ประกอบสำคัญทางกายภาพ

- วัดมะขาม
- ศาลเจ้าพ่อเขามะขาม
- สถานีตำรวจภูธรมะขาม (หลังเก่า)
- อาคารแถวไม้โบราณ โดยเฉพาะริมถนนสุขาภิบาล 1

องค์ประกอบสำคัญที่ไม่เป็นกายภาพ

- อาหารท้องถิ่นดั้งเดิม เช่น ก๋วยเตี๋ยวหมูเลีย

คุณค่าตามหลักเกณฑ์มรดกชาติ			
☐	เป็นผลงานชิ้นเอกจากอัจฉริยภาพการสร้างสรรค์ของมนุษย์		
☐	เป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงการแลกเปลี่ยนค่านิยมหรือแนวคิดที่สำคัญในด้านพัฒนาการทางสถาปัตยกรรม อนุสรณ์ศิลป์ การวางผังเมือง หรือการออกแบบภูมิทัศน์		
☐	เป็นผลงานที่เป็นประจักษ์พยานที่สำคัญยิ่ง หรือที่โดดเด่น ของประเพณีวัฒนธรรม หรืออารยธรรมที่ยังคงอยู่ หรือที่สิ้นสุดไปแล้ว		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของประเภทอาคาร งานสถาปัตยกรรม หรือผลงานทางเทคโนโลยี หรือภูมิทัศน์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงช่วงเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ		
☒	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นของการตั้งถิ่นฐาน การใช้ที่ดิน หรือการใช้ทะเลตามประเพณีนิยม ซึ่งเป็นตัวแทนของวัฒนธรรม หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม		
☐	เป็นผลงานที่มีความสัมพันธ์โดยตรง หรืออย่างเป็นรูปธรรม กับเหตุการณ์หรือประเพณีที่ยังดำรงอยู่ แนวคิด ความเชื่อ งานศิลปะ หรือวรรณกรรมที่มีความสำคัญมาก		
☐	เป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์สุดยอดทางธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่มีความงามตามธรรมชาติที่โดดเด่น และมีความสำคัญด้านสุนทรียภาพ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่นแสดงให้เห็นขั้นตอนสำคัญในประวัติศาสตร์ของโลก รวมถึงบันทึกของชีวิต กระบวนการสำคัญทางธรณีวิทยา ที่ยังดำเนินอย่างต่อเนื่องในพัฒนาการของภูมิลักษณะ หรือ ลักษณะสำคัญทางธรณีสัณฐานหรือภูมิลักษณะธรรมชาติ		
☐	เป็นตัวอย่างที่โดดเด่น แสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางนิเวศวิทยาและชีววิทยาที่สำคัญในวิวัฒนาการและการพัฒนาของพื้นแผ่นดิน น้ำ จืด ระบบนิเวศชายฝั่ง ระบบนิเวศทางทะเล และ ชุมชนของพืชและสัตว์		
☐	เป็นถิ่นที่อยู่ตามธรรมชาติที่สำคัญที่สุด และมีคุณค่าที่สุดสำหรับการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งที่ตั้ง รวมถึงถิ่นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตที่ถูกคุกคาม ซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในแง่ของวิทยาศาสตร์ หรือการอนุรักษ์		
คุณค่าโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดมะขามเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงความเจริญทางเศรษฐกิจของจังหวัดจันทบุรีในอดีตที่มีการการค้า กับทางกัมพูชา ซึ่งสินค้าจากตัวเมืองจันทบุรีและสินค้าอาหารทะเลถูกส่งผ่านด้วยเส้นทางทางบกข้ามภูเขาไปยังกัมพูชา			

ความสมบูรณ์ครบถ้วน (ประเมินทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม)			
- ความเป็นองค์รวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ความสมบูรณ์	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การปราศจากสิ่งคุกคาม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
รายละเอียดและเหตุผล : ย่านชุมชนเก่าตลาดมะขามมีองค์ประกอบสำคัญทางกายภาพคืออาคารแถวไม้สองชั้น แม้บางช่วงจะถูกเปลี่ยนไปเป็นอาคารสมัยใหม่ แต่ภาพรวมโดยเฉพาะบนถนนสุขาภิบาล 1 ยังมีอาคารแถวไม้อยู่อย่างหนาแน่น			

ความแท้ (ประเมินเฉพาะมรดกทางวัฒนธรรมหรือประเด็นทางวัฒนธรรมของแหล่งมรดกแบบผสม)			
- รูปร่างและการออกแบบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- วัสดุและเนื้อหา	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์และหน้าที่ใช้สอย	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ประเพณี เทคนิคและระบบการบริหารจัดการ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ตำแหน่งที่ตั้งและบริบทโดยรอบ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- ภาษาและรูปแบบของมรดกเชิงนามธรรมอื่นๆ	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- จิตวิญญาณและความรู้สึก	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
ความแท้โดยรวม	☒ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

อาคารแถวไม้โบราณในย่านชุมชนเก่าตลาดมะขามโดยเฉพาะบนถนนสุขาภิบาล 1 ยังคงอยู่ในสภาพดั้งเดิม มีการเปลี่ยนแปลงน้อย แม้ว่าอาคารบางชุดมีการซ่อมแซม ปรับเปลี่ยนวัสดุเพื่อให้ตอบสนองต่อการใช้งานในปัจจุบัน ในภาพรวมยังคงรักษารายการของย่านชุมชนเก่าไว้ได้ดี

สภาพปัญหาในปัจจุบัน			
- ขาดการดูแลรักษา/ถูกทิ้งร้าง	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- เสี่ยงจากภัยจากธรรมชาติ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ถูกบุกรุกหรือทำลายโดยประชาชนหรือนักลงทุน	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของหน่วยงานภาครัฐ	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ผลกระทบจากโครงการพัฒนาของภาคเอกชน	☐ มาก	☒ ปานกลาง	☐ น้อย
- การใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบในพื้นที่แหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- ขาดการจัดระเบียบพื้นที่รอบนอกแหล่งมรดก	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย
- อื่น ๆ (ระบุ)	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
สภาพปัญหาโดยรวม	☐ มาก	☐ ปานกลาง	☒ น้อย

รายละเอียดและเหตุผล :

อาคารแถวไม้โบราณในย่านชุมชนเก่าตลาดมะขามบางส่วนถูกปรับเปลี่ยนไปเป็นอาคารสมัยใหม่ แม้ว่าในภาพรวมของชุมชนที่เป็นย่านการค้าจะยังไม่เห็นผลกระทบมากนัก แต่ก็ควรมีการวางมาตรการเพื่อรักษาองค์ประกอบสำคัญทางกายภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนนี้ไว้

แผนการบริหารจัดการ

ระบุแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการในระยะ ๕ ปี

- สนับสนุนการจัดทำศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ชุมชนและกิจกรรมส่งเสริมอัตลักษณ์และวิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะมรดกด้านวัฒนธรรม
- สนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับย่านชุมชนเก่าอื่นๆ ทั้งที่สอดคล้องกับเทศกาลในปัจจุบันและกิจกรรมเฉพาะ
- ประสานเชื่อมโยงกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่ในการสร้างสรรค์ การแปลความหมายสถานที่และความทรงจำ(Reinterpretation) เพื่อขับเน้นเอกลักษณ์ให้โดดเด่นมากขึ้น

ภาพประกอบสำคัญ (ขนาด ๔ x ๖ นิ้ว จำนวน ๒ ภาพ)

ผู้เสนอ	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
สถานที่ติดต่อ	๖๐/๑ ซอยพิบูลวัฒนา ๗ ถนนพระรามที่ ๖ แขวงพญาไท เขตพญาไท กทม. ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์/E-mail	โทร ๐๒-๖๑๒-๖๐๖๐, E-mail contact@dga.or.th